Ευρωπαϊκή Επιτροπή

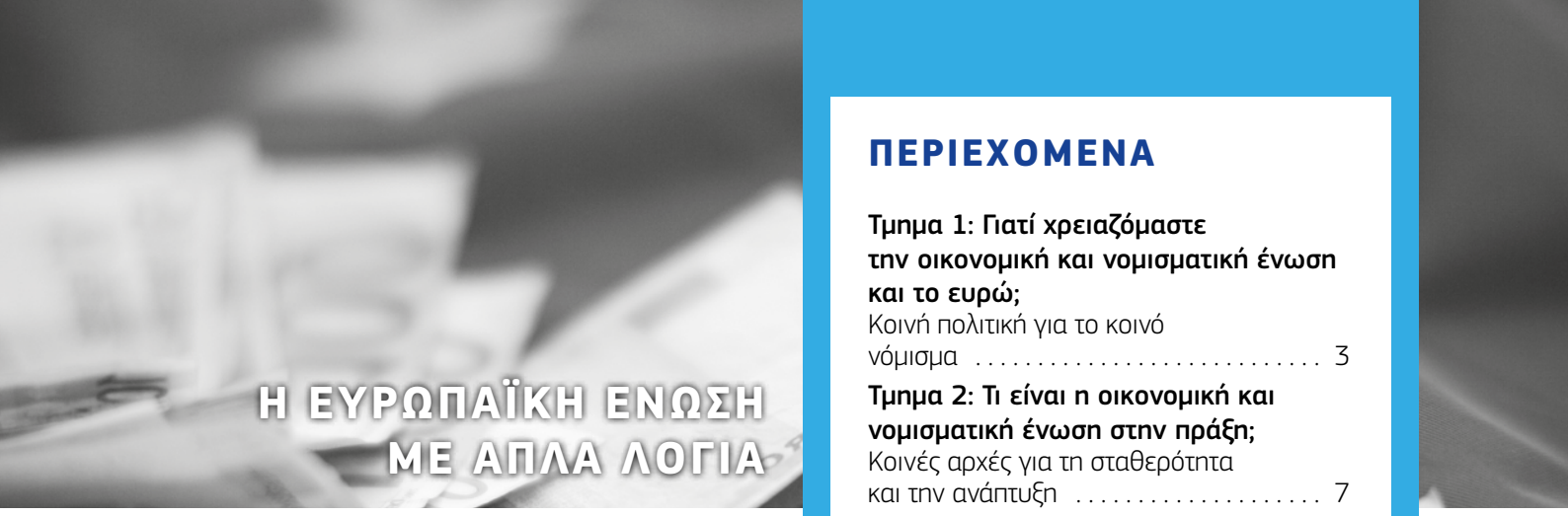
Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

Η οικονομική και νομισματική ένωση και το ευρώ

Για σταθερότητα, ανάπτυξη και ευημερία σε ολόκληρη την Ευρώπη

Η εύρυθμη λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η ισχύς και η σταθερότητα του ευρώ αποτελούν τις βάσεις για την ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στην Ευρώπη.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τμημα 1: Γιατί χρειαζόμαστε την οικονομική και νομισματική ένωση και το ευρώ;
Κοινή πολιτική για το κοινό νόμισμα 3

Τμημα 2: Τι είναι η οικονομική και νομισματική ένωση στην πράξη;
Κοινές αρχές για τη σταθερότητα και την ανάπτυξη 7

Τμημα 3: Τι κάνει η ΕΕ για να τονώσει την ανάπτυξη;
Μαζί θα βγούμε δυνατότεροι από την οικονομική κρίση 11

Προοπτικές
Η μελλοντική πορεία: προς μια βαθύτερη και δικαιότερη ΟΝΕ 17

Σύντομο γλωσσάριο τεχνικών όρων 18

Περισσότερα 20

Οι τεχνικοί όροι που επισημαίνονται με αστερίσκο (*) αναλύονται περαιτέρω στο γλωσσάριο που παρατίθεται στο τέλος της παρούσας έκδοσης.

Η έκδοση αυτή αποτελεί μέρος μιας σειράς που εξηγεί τι κάνει και γιατί η ΕΕ σε διάφορους τομείς πολιτικής και με ποια αποτελέσματα.

Μπορείτε να βρείτε τις εκδόσεις στο διαδίκτυο:
http://europa.eu/pol/index_el.htm
http://europa.eu/!nd48yc

Πώς λειτουργεί η ΕΕ
Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα
Ευρώπη 2020: η αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρώπης
Οι πατέρες της ΕΕ

Ανθρωπιστική βοήθεια και πολιτική προστασία
Ανταγωνισμός
Απασχόληση και κοινωνικές υποθέσεις
Ασφάλεια των τροφίμων
Γεωργία
Δημόσια υγεία
Διεθνής συνεργασία και ανάπτυξη
Διεύρυνση
Δικαιοσύνη, θεμελιώδη δικαιώματα και ισότητα
Δράση για το κλίμα
Εκπαίδευση, κατάρτιση, νεολαία και αθλητισμός
Εμπόριο
Ενέργεια
Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας
Επιχειρήσεις
Έρευνα και καινοτομία
Εσωτερική αγορά
Οικονομική και νομισματική ένωση και ευρώ ✖
Θαλάσσια πολιτική και αλιεία
Καταναλωτές
Καταπολέμηση της απάτης
Μετανάστευση και άσυλο
Μεταφορές
Περιβάλλον
Περιφερειακή πολιτική
Πολιτιστικός και οπτικοακουστικός τομέας
Προϋπολογισμός
Τελωνεία
Τραπεζικός και χρηματοπιστωτικός τομέας
Σύνορα και ασφάλεια
Φορολογία
Ψηφιακό θεματολόγιο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια:
Η οικονομική και νομισματική ένωση και το ευρώ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας
Ενημέρωση πολιτών
1049 Βρυξέλλες
ΒΕΛΓΙΟ

Το χειρόγραφο επικαιροποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2014.

Εξώφυλλο και φωτογραφία 2ης σελίδας:
© ccvision.de

20 σ. — 21 x 29,7 cm
ISBN 978-92-79-41632-3
doi:10.2775/19079

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2015

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2015
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή. Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή επιμέρους φωτογραφιών, πρέπει να ζητηθεί απευθείας η άδεια των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Τμήμα 1: Γιατί χρειαζόμαστε την οικονομική και νομισματική ένωση και το ευρώ;

Κοινή πολιτική για το κοινό νόμισμα

Περίπου 340 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ χρησιμοποιούν το ευρώ στην καθημερινή τους ζωή.

Το ευρώ: ορόσημο για την ευρωπαϊκή ενοποίηση

Το ευρώ αποτελεί κομμάτι της καθημερινής ζωής των πολιτών 19[1] κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Τέθηκε σε κυκλοφορία το 2002 και χρησιμοποιείται από 337 και πλέον εκατομμύρια άτομα για τις καθημερινές τους ανάγκες, την αποταμίευση και τις επενδύσεις τους για το μέλλον. Είναι πλέον το σημαντικότερο νόμισμα στον κόσμο μετά το δολάριο των Ηνωμένων Πολιτειών. Δεν υπάρχει άλλο προηγούμενο μιας τόσο βαθιάς και ευρείας κλίμακας νομισματικής συνεργασίας μεταξύ κυρίαρχων κρατών.

Το ευρώ αποτελεί ένα σημαντικό επίτευγμα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ένα ορόσημο στις σχέσεις μεταξύ χωρών που καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας τους πολέμησαν συχνά η μια εναντίον της άλλης: η οικονομική ενοποίηση και η αλληλεγγύη αυτής της μορφής ήταν αδιανόητες στο παρελθόν. Το 2020 θα υπάρχει μια νέα γενιά ενηλίκων, η οποία θα έχει μεγαλώσει χρησιμοποιώντας ως εθνικό νόμισμα μόνο το ευρώ.

Τι οδήγησε στην υιοθέτηση του ευρώ;

Παρότι σήμερα αποτελεί κοινό τόπο, το ευρώ δεν προέκυψε εν μια νυκτί. Η εισαγωγή του ευρώ αποτέλεσε σημαντικό, πλην όμως σχετικά πρόσφατο ορόσημο στην ιστορία της ευρωπαϊκής ενοποίησης μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου —μια ιστορία στην οποία οι οικονομικοί και οι πολιτικοί στόχοι υπήρξαν πάντοτε αλληλένδετοι. Όλα άρχισαν μετά τη λήξη του πολέμου, όταν η διασφάλιση μιας μακροχρόνιας ειρήνης και η ανοικοδόμηση της Ευρώπης μέσω της ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ των κρατών, ιδίως στο πεδίο του ελεύθερου εμπορίου, αναδείχθηκαν σε ζητήματα προτεραιότητας.

Πέρα από την οικονομική του διάσταση, το ευρώ είναι ένα ισχυρό, απτό σύμβολο της ευρωπαϊκής ενότητας, ταυτότητας και συνεργασίας. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ δρομολόγησε την οικονομική και νομισματική ένωση και ταυτόχρονα διακήρυξε τη δέσμευση των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης «να συνεχίσουν την πορεία τους προς μια ολοένα στενότερη ένωση των λαών της Ευρώπης». Η ΟΝΕ συνεπαγόταν τη βαθύτερη ενοποίηση σε επίπεδο πολιτικής και, κατά συνέπεια, τη στενότερη πολιτική ενοποίηση. Ενώ το πεδίο εφαρμογής της οικονομικής και νομισματικής ένωσης καλύπτει όλες τις χώρες της ΕΕ, ορισμένοι ειδικοί κανόνες ισχύουν μόνο για τις χώρες της ευρωζώνης λόγω του ότι αυτές συμμετέχουν στο κοινό νόμισμα.

(1) Η Λιθουανία είναι η τελευταία χώρα που προσχώρησε στην Ευρωζώνη, την 1η Ιανουαρίου 2015.

Το ευρώ: σύντομη ιστορική αναδρομή

— ***Τα θεμέλια.*** *Η Συνθήκη της Ρώμης του 1957 έθεσε ως βάση της διαδικασίας ανοικοδόμησης τη βαθμιαία ανάπτυξη μιας κοινής αγοράς χωρίς σύνορα, η οποία θα διασφάλιζε την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων, των υπηρεσιών, των ατόμων και των κεφαλαίων μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών.*

— ***Ο μακροπρόθεσμος στόχος.*** *Από τις δεκαετίες του 1960 και του 1970, η ιδέα της οικονομικής και νομισματικής ένωσης (ΟΝΕ) —με άλλα λόγια, μιας έντονα ενοποιημένης ενιαίας αγοράς (*) με ενιαία νομισματική πολιτική (*) και ενιαίο νόμισμα— εξελίχθηκε σε έναν νέο και πάγιο ευρωπαϊκό στόχο στο πλαίσιο μιας συγκυρίας που χαρακτηριζόταν από τη συνεχή διολίσθηση της αξίας του δολαρίου ΗΠΑ, τις πετρελαϊκές κρίσεις και τη νομισματική αστάθεια.*

— ***Εναρμόνιση.*** *Το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα, το οποίο υπήρξε ο προάγγελος της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, καθιερώθηκε το 1979 με στόχο τη σταθεροποίηση των συναλλαγματικών ισοτιμιών, τον περιορισμό των διακυμάνσεων της αξίας του νομίσματος από χώρα σε χώρα και τον έλεγχο των αυξήσεων των τιμών (πληθωρισμού). Αποτέλεσε μια πρωτοφανή μεταβίβαση αρμοδιοτήτων νομισματικής πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.*

— ***Οικονομική και νομισματική ένωση (ΟΝΕ).*** *Με τη θέσπιση, το 1992, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (πιο γνωστής ως Συνθήκης του Μάαστριχτ), οι κυβερνήσεις της ΕΕ συμφώνησαν να καθιερώσουν την ΟΝΕ. Στόχος της ήταν η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και η εισαγωγή ενός σταθερού ενιαίου νομίσματος έως το τέλος του αιώνα.*

— ***Το ευρώ στην τσέπη μας.*** *Η εισαγωγή, το 2002, των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων του ευρώ ως του νέου ενιαίου νομίσματος σήμανε την αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων —όπως του γαλλικού φράγκου, του γερμανικού μάρκου και της ισπανικής πεσέτας— σε 12 ευρωπαϊκές χώρες. Οι χώρες της ΕΕ που έχουν αντικαταστήσει το εθνικό τους νόμισμα με το ευρώ (μέλη της «ζώνης του ευρώ» ή «ευρωζώνης») έχουν πλέον αυξηθεί από 12 σε 19.* Βλ. χάρτη παρακάτω.

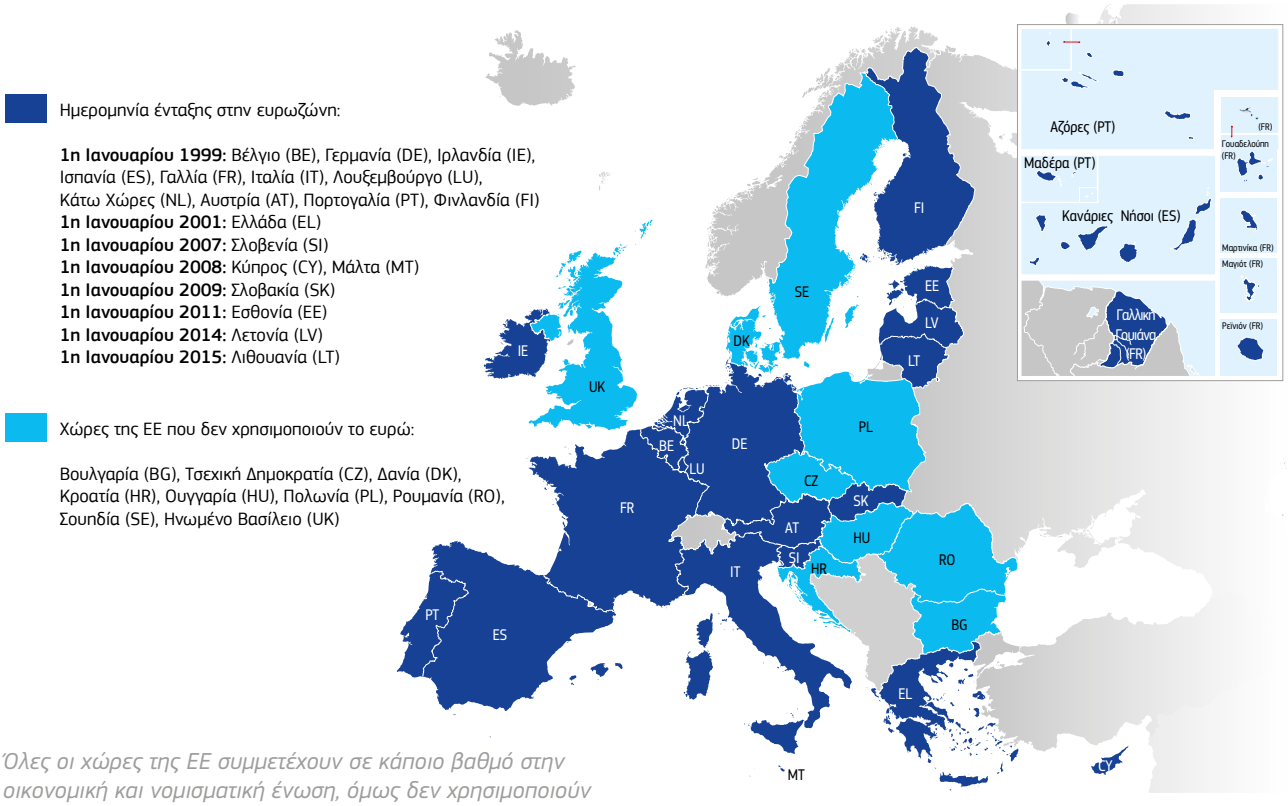
ΠΟΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ;

Ημερομηνία ένταξης στην ευρωζώνη:

1η Ιανουαρίου 1999: Βέλγιο (BE), Γερμανία (DE), Ιρλανδία (IE), Ισπανία (ES), Γαλλία (FR), Ιταλία (IT), Λουξεμβούργο (LU), Κάτω Χώρες (NL), Αυστρία (AT), Πορτογαλία (PT), Φινλανδία (FI)
1η Ιανουαρίου 2001: Ελλάδα (EL)
1η Ιανουαρίου 2007: Σλοβενία (SI)
1η Ιανουαρίου 2008: Κύπρος (CY), Μάλτα (MT)
1η Ιανουαρίου 2009: Σλοβακία (SK)
1η Ιανουαρίου 2011: Εσθονία (EE)
1η Ιανουαρίου 2014: Λετονία (LV)
1η Ιανουαρίου 2015: Λιθουανία (LT)

Χώρες της ΕΕ που δεν χρησιμοποιούν το ευρώ:

Βουλγαρία (BG), Τσεχική Δημοκρατία (CZ), Δανία (DK), Κροατία (HR), Ουγγαρία (HU), Πολωνία (PL), Ρουμανία (RO), Σουηδία (SE), Ηνωμένο Βασίλειο (UK)

Όλες οι χώρες της ΕΕ συμμετέχουν σε κάποιο βαθμό στην οικονομική και νομισματική ένωση, όμως δεν χρησιμοποιούν όλες το ευρώ. Δύο χώρες (η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο) επέλεξαν να μη συμμετέχουν στο ευρώ κατά τη σύναψη της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Άλλες δεν έχουν ακόμη εκπληρώσει τα κριτήρια που απαιτούνται από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ για την υιοθέτηση του ευρώ, π.χ. τα κριτήρια σχετικά με τη σταθερότητα των τιμών και των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Ποια είναι τα οφέλη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης και του ευρώ;

- **Η ευρωπαϊκή και νομισματική ένωση στηρίζει το ευρώ:** Άπτεται της νομισματικής πολιτικής (*) (σταθερότητα των τιμών και επιτόκια), της οικονομικής πολιτικής (*) και ορισμένων πτυχών της δημοσιονομικής πολιτικής (*) (με στόχο τον περιορισμό των ετήσιων δημοσιονομικών ελλειμμάτων και του δημόσιου χρέους —*βλ. Τμήμα 2*). Αποβλέπει στη δημιουργία ενός σταθερού και φιλικού προς την ανάπτυξη περιβάλλοντος για την ευρωζώνη και την ενιαία αγορά. Κατά συνέπεια, ένας από τους βασικούς σκοπούς της είναι η διασφάλιση της ισχύος και της σταθερότητας του ευρώ.

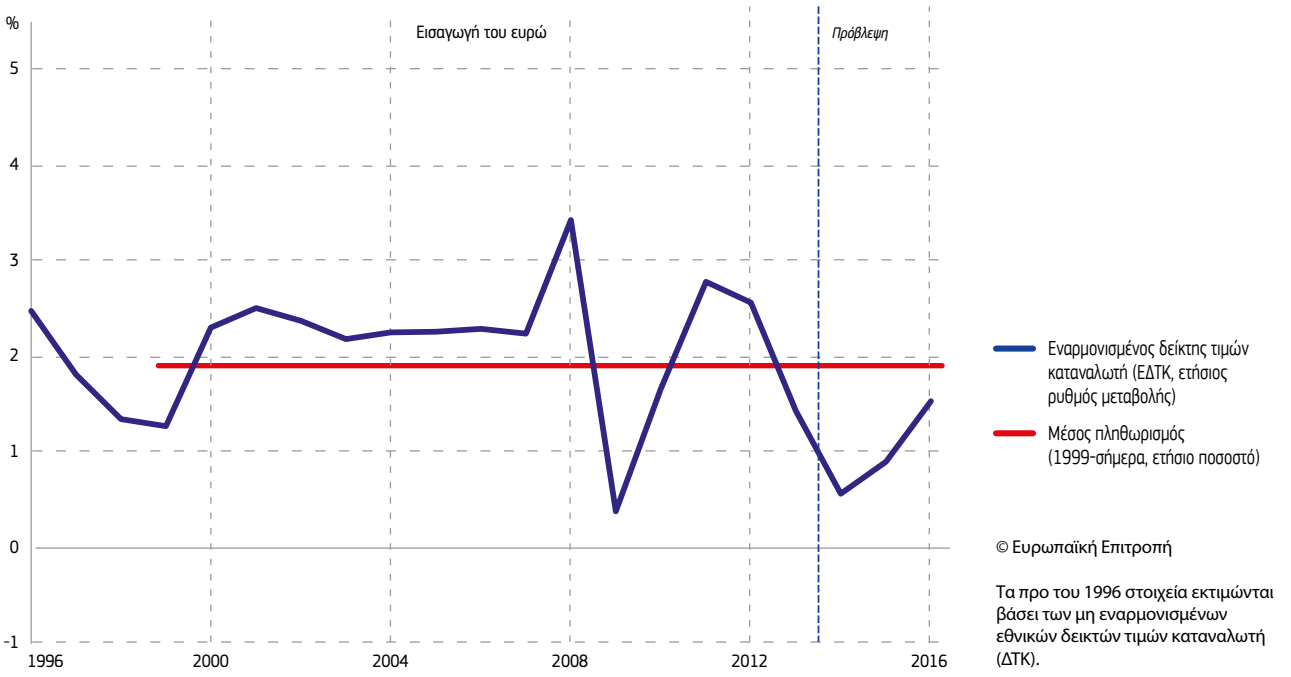
- **Η οικονομική και νομισματική ένωση διασφαλίζει τη σταθερότητα των τιμών:** Η ανεξάρτητη Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είναι αρμόδια για τη νομισματική πολιτική της ευρωζώνης, περιλαμβανομένης της έκδοσης χρήματος. Ο κύριος στόχος της είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών καταναλωτή και η διασφάλιση της αξίας του ευρώ μέσω του καθορισμού και της αναπροσαρμογής των επιτοκίων δανεισμού από την ΕΚΤ. Για να πετύχει αυτό τον στόχο, επιδιώκει να διατηρεί το ποσοστό του πληθωρισμού κάτω από το 2 % σε μεσοπρόθεσμη βάση, καθώς ένα τέτοιο ποσοστό θεωρείται ότι επιτρέπει στους καταναλωτές να έχουν όλα τα οφέλη που προκύπτουν από τη σταθερότητα των τιμών. (Στις δεκαετίες του 1970 και του 1980, πολλές χώρες της ΕΕ πλήττονταν από πολύ υψηλά ποσοστά πληθωρισμού, τα οποία πλησίαζαν και, σε ορισμένες περιπτώσεις, υπερέβαιναν το 20 %. Ο πληθωρισμός μειώθηκε στο στάδιο της προετοιμασίας για την εισαγωγή του ευρώ, ενώ μετά την εισαγωγή του εξακολουθεί να κυμαίνεται γύρω στο 2 % στην ευρωζώνη.)

- **Η οικονομική και νομισματική ένωση υποστηρίζει την οικονομική ανάπτυξη:** Τα οφέλη που συνεπάγεται η συγκέντρωση των οικονομιών και των αγορών σε ευρωπαϊκό επίπεδο απορρέουν από το μεγαλύτερο μέγεθος της αγοράς και από την ύπαρξη ενός κοινού πλαισίου για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας στο εσωτερικό της Ένωσης, καθώς και της ανταγωνιστικότητας και της ισχύος της οικονομίας τόσο της ΕΕ ως συνόλου όσο και των επιμέρους κρατών μελών. Επομένως, η εν λόγω συγκέντρωση στηρίζει την οικονομική σταθερότητα, ενισχύει την οικονομική ανάπτυξη και δημιουργεί περισσότερες θέσεις εργασίας.

- **Το ευρώ συνεπάγεται πρακτικά οφέλη για τους πολίτες:** Τα πλεονεκτήματα του ενιαίου νομίσματος γίνονται αμέσως ορατά σε όσους ταξιδεύουν μεταξύ των 19 χωρών της ευρωζώνης. Για παράδειγμα, το ευρώ εκμηδένισε το κόστος και τις καθυστερήσεις για την αγορά συναλλάγματος στα σύνορα. Επίσης, διευκόλυνε σημαντικά και κατέστησε περισσότερο διαφανείς τις διασυνοριακές αγορές προϊόντων και τη σύγκριση τιμών, περιλαμβανομένων των αγορών μέσω διαδικτύου, ενισχύοντας έτσι τον ανταγωνισμό και διατηρώντας τις τιμές σε χαμηλά επίπεδα στην ΕΕ των 500 εκατομμυρίων καταναλωτών. Τέλος, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διασφάλισε με τη δέουσα συνέπεια τη σταθερότητα των τιμών στην ευρωζώνη, προστατεύοντας αποτελεσματικότερα την αγοραστική δύναμη των πολιτών.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) μεριμνά ώστε ο πληθωρισμός της ευρωζώνης να διατηρείται γύρω στο 2 %.

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΖΩΝΗΣ ΔΙΑΤΗΡΕΙΤΑΙ ΓΥΡΩ ΣΤΟ 2 %

© Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Τα προ του 1996 στοιχεία εκτιμώνται βάσει των μη εναρμονισμένων εθνικών δεικτών τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ).

- **Το ευρώ παρέχει πλεονεκτήματα στις επιχειρήσεις:** Το ευρώ εξασφαλίζει επίσης σημαντικά οφέλη για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, τα σταθερά επιτόκια, τα οποία προωθεί η οικονομική και νομισματική ένωση, βοηθούν τις επιχειρήσεις να πραγματοποιούν περισσότερες επενδύσεις για να δημιουργούνται θέσεις εργασίας και να παράγεται πλούτος. Επίσης, η εισαγωγή του ευρώ τερμάτισε τον ανταγωνισμό μεταξύ των εθνικών νομισματικών πολιτικών και μηδένισε το κόστος των συναλλαγών για την αγορά συναλλάγματος, μειώνοντας τους κινδύνους και διευκολύνοντας τη διάθεση μεγαλύτερων κεφαλαίων για παραγωγικές επενδύσεις. Εξάλλου, η σταθερότητα των τιμών παρέχει στις επιχειρήσεις τις συνθήκες ασφάλειας που απαιτούνται για να καταρτίζουν μακροπρόθεσμα σχέδια και να πραγματοποιούν επενδύσεις οι οποίες μπορούν να βελτιώσουν την *ανταγωνιστικότητά* (*) τους. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, όπου οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ανταγωνίζονται με άλλες από όλες τις ηπείρους.

- **Ο διεθνής ρόλος του ευρώ:** Το ευρώ υπηρετεί την Ευρώπη ως σύνολο. Κάνει τη φωνή της Ευρώπης πιο δυνατή και ενισχύει τον δυναμισμό της ευρωπαϊκής οικονομίας στο πεδίο του παγκόσμιου εμπορίου. Αποτελεί ένα σταθερό νόμισμα, το οποίο υποστηρίζεται από έναν ισχυρό οικονομικό συνασπισμό —την ευρωζώνη— με μεγάλη αντοχή στις διεθνείς οικονομικές κρίσεις. Ένα νόμισμα με τόση ισχύ και σταθερότητα ενισχύει τη θέση της Ευρώπης στην παγκόσμια οικονομία. Το ευρώ και το δολάριο αποτελούν τα προτιμώμενα νομίσματα για τη διενέργεια των διεθνών συναλλαγών: αποτελεί το νόμισμα με τη δεύτερη μεγαλύτερη διαπραγματευτική κίνηση στις διεθνείς αγορές συναλλάγματος, καθώς ήδη το 40 % των ημερήσιων διεθνών συναλλαγών πραγματοποιείται σε ευρώ. Εξάλλου, πάνω από 980 δισεκατομμύρια ευρώ έχουν τεθεί σε κυκλοφορία, ενώ περισσότερα από 100 εκατομμύρια άτομα εκτός Ευρώπης χρησιμοποιούν νομίσματα προσδεδεμένα στο ευρώ. Τέλος, επισημαίνεται ότι η ευρωζώνη, από της δημιουργίας της το 1999, εξακολουθεί να προσελκύει άμεσες ξένες επενδύσεις από ολόκληρο τον κόσμο.

© Shutterstock/dena96

Όλα τα κέρματα του ευρώ έχουν τη μια πλευρά κοινή. Η παράσταση της άλλης πλευράς καθορίζεται από το εκάστοτε κράτος μέλος. Τα κέρματα και τα τραπεζογραμμάτια που εκδίδονται σε μια χώρα της ευρωζώνης μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε οποιαδήποτε άλλη χώρα της ευρωζώνης.

Καθ' όλη τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης (βλ. Τμήμα 2), το ευρώ διατήρησε, σε γενικές γραμμές, την αξία του σε σύγκριση με άλλα παγκόσμια νομίσματα, όπως το δολάριο, καθώς η ισοτιμία των δύο νομισμάτων σταθεροποιήθηκε περίπου στα 1,3 δολάρια προς 1 ευρώ.

Τμήμα 2: Τι είναι η οικονομική και νομισματική ένωση στην πράξη;

Κοινές αρχές για τη σταθερότητα και την ανάπτυξη

Ποιοι είναι οι βασικοί κανόνες της οικονομικής και νομισματικής ένωσης;

Η **οικονομική και νομισματική ένωση** είναι ένας γενικός όρος που αντικατοπτρίζει διάφορες πολιτικές για την προαγωγή της ανάπτυξης στην ΕΕ, καθώς και για τη διατήρηση της ισχύος και της σταθερότητας του ευρώ. Η οικονομική και νομισματική ένωση καλύπτει τη νομισματική πολιτική («νομισματική ένωση»), τη δημοσιονομική πολιτική και τη λήψη αποφάσεων οικονομικής πολιτικής («οικονομική ένωση»). Ο πίνακας *«Επισκόπηση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης»* παρακάτω παρέχει μια σχετική γενική σύνοψη.

Η διαχείριση αυτών των πολιτικών πραγματοποιείται από τις αρμόδιες εθνικές ή ευρωπαϊκές αρχές, ή από αμφότερες. Η διαχείριση της νομισματικής πολιτικής ασκείται αποκλειστικά από την ανεξάρτητη Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (*βλ. Τμήμα 1*). Η δημοσιονομική πολιτική (φορολογία και δημόσια οικονομικά) εμπίπτει στην αρμοδιότητα των εθνικών κυβερνήσεων. Ωστόσο, οι αποφάσεις που αφορούν τα δημόσια οικονομικά των επιμέρους χωρών της ΕΕ μπορεί να έχουν αντίκτυπο σε ολόκληρη την ΕΕ. Ως εκ τούτου, η οικονομική και νομισματική ένωση περιλαμβάνει ορισμένους βασικούς κανόνες σχετικά με τα δημόσια οικονομικά, οι οποίοι καταρτίζονται και εγκρίνονται από κοινού από όλες τις χώρες της ΕΕ, η δε εφαρμογή τους τελεί υπό την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με στόχο τη διατήρηση της οικονομικής σταθερότητας. Η βασική νομική πράξη για τη χάραξη των κατευθυντηρίων γραμμών και τον συντονισμό των αποφάσεων οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών της ΕΕ είναι το **Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης**. Το Σύμφωνο θεσπίστηκε το 1999 και ενισχύθηκε περαιτέρω μετά το 2011 (*βλ. Τμήμα 3*).

Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης: διατηρώντας τα δημόσια οικονομικά υπό έλεγχο

Η αποτελεσματικότητα της οικονομικής και νομισματικής ένωσης εξαρτάται από το κατά πόσον όλες οι χώρες της ΕΕ, ιδίως εκείνες που συμμετέχουν στην ευρωζώνη, συμμορφώνονται προς τους κανόνες που έχουν συμφωνηθεί από κοινού. Η εν λόγω υποχρέωση συμμόρφωσης περιλαμβάνει ιδίως την υποχρέωση διατήρησης των δημόσιων οικονομικών σε τάξη —με άλλα λόγια, τη διασφάλιση της δέουσας ισορροπίας μεταξύ εσόδων και δαπανών στο πλαίσιο των εθνικών προϋπολογισμών.

*Το **δημοσιονομικό έλλειμμα** είναι το ποσό κατά το οποίο οι δημόσιες δαπάνες υπερβαίνουν τα δημόσια έσοδα κατά τη διάρκεια ενός οικονομικού έτους. **Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης απαιτεί από τις κυβερνήσεις τη λήψη μέτρων που διασφαλίζουν ότι τα ετήσια δημοσιονομικά τους ελλείμματα δεν υπερβαίνουν το 3 % της συνολικής ετήσιας παραγωγής** (ή του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, ΑΕγχΠ). Οι χώρες της ΕΕ υποβάλλουν τα σχέδια των δημοσιονομικών τους προγραμμάτων στην Επιτροπή, η οποία τα αξιολογεί σε ετήσια βάση στο πλαίσιο του «Ευρωπαϊκού Εξαμήνου» (βλ. Τμήμα 3).*

*Το **δημόσιο χρέος** είναι το συνολικό ποσό των συσσωρευμένων ελλειμμάτων. Όταν οι δημόσιες δαπάνες υπερβαίνουν τα δημόσια έσοδα (με αποτέλεσμα τη δημιουργία ετήσιου δημοσιονομικού ελλείμματος), η κυβέρνηση πρέπει να δανειστεί χρήματα ή να αυξήσει τους φόρους για να καλύψει το έλλειμμα. Κατά συνέπεια, το δημόσιο χρέος μιας χώρας είναι το άθροισμα των ποσών των συσσωρευμένων επί σειρά ετών δημοσιονομικών της ελλειμμάτων. **Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης απαιτεί από τις κυβερνήσεις να λαμβάνουν μέτρα που διασφαλίζουν ότι τα χρέη τους δεν υπερβαίνουν το 60 % του ΑΕγχΠ τους** (ή ότι εξακολουθούν να μειώνονται με ικανοποιητικό ρυθμό προς το ποσοστό αυτό).*

Η ύπαρξη των ετήσιων δημοσιονομικών ελλειμμάτων και του συνολικού δημόσιου χρέους, η οποία ενδέχεται να υποχρεώσει κάποιες κυβερνήσεις να διασφαλίσουν πρόσθετα έσοδα, δεν αποτελεί από μόνη της πρόβλημα. Μπορεί να αποτελεί ένα μέσο για την πραγματοποίηση επενδύσεων που διασφαλίζουν τη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη. Σκοπός του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης είναι η πρόληψη του υπερβολικού δανεισμού και του μη βιώσιμου δημόσιου χρέους που δυσχεραίνει την οικονομική ανάπτυξη.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΟΝΕ)

	Νομισματική Ένωση	Οικονομική ένωση		
	Νομισματική πολιτική	**Οικονομική πολιτική**		**Λήψη αποφάσεων οικονομικής πολιτικής**
Τι περιλαμβάνει;	Σταθερότητα τιμών: καθορισμός των επιτοκίων για την ευρωζώνη με στόχο τη διατήρηση του πληθωρισμού κάτω από το 2 % ––– Κυκλοφορία κερμάτων και τραπεζογραμματίων του ευρώ	Δημόσια οικνομικά (επίπεδα δαπανών και δανεισμού των εθνικών κυβερνήσεων)	Φορολογία (δημόσια έσοδα)	Αποφάσεις σχετικά με τα συστήματα εκπαίδευσης, τις αγορές εργασίας, τις συντάξεις...
Ποιος είναι υπεύθυνος;	Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) καθορίζει το ύψος των επιτοκίων και εκδίδει τα τραπεζογραμμάτια του ευρώ. ––– Οι εθνικές κυβερνήσεις εκδίδουν τα κέρματα του ευρώ στις εγκεκριμένες από την ΕΚΤ ποσότητες.	Αρμοδιότητα εθνικών κυβερνήσεων ––– Η ΕΕ εφαρμόζει κοινούς κανόνες για τα εθνικά δημοσιονομικά ελλείμματα / τα δημόσια χρέη.	Αρμοδιότητα εθνικών κυβερνήσεων	Αρμοδιότητα εθνικών κυβερνήσεων ––– Η ΕΕ συντονίζει και εκδίδει συστάσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.
Αναλυτικότερες πληροφορίες	βλ. Τμήμα 1	βλ. Τμήμα 2		βλ. Τμήμα 3

Τι συμβαίνει όταν δεν εφαρμόζονται οι κανόνες;

Εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώσει ότι μια χώρα της ΕΕ έχει παραβεί τους κοινούς κανόνες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για το δημοσιονομικό έλλειμμα / το δημόσιο χρέος, μπορεί να κινήσει διορθωτικές διαδικασίες. Εάν οι παραβάσεις δεν έχουν προσωρινό ή εξαιρετικό χαρακτήρα, η Επιτροπή εκδίδει σύσταση με την οποία καλεί τους υπουργούς Οικονομικών της ΕΕ να κινήσουν κατά της εγκαλούμενης χώρας τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος (*). Εάν η πλειοψηφία των υπουργών Οικονομικών της ΕΕ δεν απορρίψει τη σύσταση, η εγκαλούμενη χώρα πρέπει να υποβάλει αναλυτικό σχέδιο επαναφοράς του δημοσιονομικού ελλείμματος ή του δημόσιου χρέους της στα επίπεδα που θέτει το Σύμφωνο εντός ορισμένου χρονοδιαγράμματος. (*Για αναλυτικότερες πληροφορίες, βλ. Τμήμα 3.*)

Οι κανόνες αυτοί εγκρίθηκαν από όλες τις χώρες της ΕΕ και από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και αποδεικνύουν ότι η λήψη αποφάσεων οικονομικού περιεχομένου αποτελεί ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος και συνυπευθυνότητας —ιδίως για τις χώρες της ευρωζώνης. Παρότι η παρακολούθηση της συμμόρφωσης προς τους στόχους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης αφορά όλες τις χώρες της ΕΕ, η επιβολή προστίμων για παραβάσεις των κανόνων εφαρμόζεται μόνο για τις χώρες της ευρωζώνης. Σε γενικές γραμμές, όλες οι χώρες της ΕΕ, και ιδίως οι χώρες της ευρωζώνης, πρέπει να πειστούν ότι οι πολιτικές αποφάσεις λαμβάνονται με σύνεση, ότι υπάρχουν μηχανισμοί για τον εντοπισμό και τη διόρθωση τυχόν αποκλίσεων, καθώς και ότι η χρηστή οικονομική διαχείριση που εφαρμόζεται σε μια χώρα δεν κινδυνεύει από τη σπάταλη διαχείριση σε μια άλλη χώρα.

Ποιος διαχειρίζεται την οικονομική και νομισματική ένωση; — Συνυπευθυνότητα

Η διαχείριση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης ασκείται από διάφορα θεσμικά όργανα της ΕΕ και από τα αρμόδια εθνικά θεσμικά όργανα, τα οποία έχουν διακριτούς ρόλους. Η εν λόγω διαδικασία διαχείρισης έχει γίνει γνωστή ως «οικονομική διακυβέρνηση» και υλοποιείται από τους ακόλουθους φορείς.

Παρουσίαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και του ευρωσυστήματος σε 3 λεπτά.

Παρακολουθήστε το βίντεο στη διεύθυνση: https://www.youtube.com/watch?v=TAlcFwGIQBg

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ — Καταρτίζει οικονομικές προβλέψεις και παρακολουθεί μια σειρά από οικονομικούς δείκτες σε όλες τις χώρες της ΕΕ προκειμένου να διασφαλίζει ότι αυτές συμμορφώνονται προς τους από κοινού συμφωνηθέντες κανόνες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η Επιτροπή αξιολογεί την οικονομική κατάσταση και εκδίδει ανά τακτά χρονικά διαστήματα συστάσεις προς το Συμβούλιο Υπουργών, όπου εκπροσωπούνται οι κυβερνήσεις όλων των χωρών της ΕΕ [οι υπουργοί Οικονομικών λαμβάνουν αποφάσεις στο πλαίσιο του Συμβουλίου Ecofin (*)].

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ — Οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων από όλες τις χώρες της ΕΕ καθορίζουν τους βασικούς πολιτικούς στόχους.

ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΟΡΥΦΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΥΡΩ — Τουλάχιστον δύο φορές τον χρόνο, οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων της ευρωζώνης συνεδριάζουν για να συντονίσουν τη διακυβέρνηση του ευρώ.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΤΗΣ ΕΕ («ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ECOFIN») — Στο Συμβούλιο Υπουργών συμμετέχουν οι αρμόδιοι υπουργοί όλων των χωρών της ΕΕ ανά τομέα πολιτικής. Το Συμβούλιο «Ecofin» αποτελείται από τους υπουργούς Οικονομικών όλων των χωρών της ΕΕ, οι οποίοι συντονίζουν και προωθούν το νομοθετικό έργο σε διάφορους τομείς της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής της ΕΕ. Μεταξύ των τομέων αυτών περιλαμβάνονται οι εξής: ο συντονισμός της οικονομικής πολιτικής, η οικονομική εποπτεία, η παρακολούθηση των δημοσιονομικών πολιτικών και της πορείας των δημόσιων οικονομικών των χωρών της ΕΕ, το ευρώ (νομικές, πρακτικές και διεθνείς πτυχές), οι χρηματοπιστωτικές αγορές, οι κινήσεις κεφαλαίων και οι οικονομικές σχέσεις με τις εκτός ΕΕ χώρες. Βάσει των προτάσεων της Επιτροπής, το Συμβούλιο Υπουργών λαμβάνει νομικά δεσμευτικές αποφάσεις για τις χώρες της ΕΕ.

ΕΥΡΩΟΜΑΔΑ (EUROGROUP) — Οι υπουργοί Οικονομικών όλων των χωρών της ευρωζώνης συνεδριάζουν και συζητούν θέματα που συνδέονται με το ευρώ. Οι συνεδριάσεις αυτές διεξάγονται συνήθως πριν από το Συμβούλιο Ecofin, όπου εγκρίνονται επισήμως οι σχετικές αποφάσεις (*βλ. παραπάνω*).

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ — Θεσπίζει από κοινού με τους υπουργούς Οικονομικών (Συμβούλιο Ecofin) τις συναφείς νομικές πράξεις και ασκεί τον δημοκρατικό έλεγχο της διαχείρισης της οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ — Καταρτίζουν τους εθνικούς προϋπολογισμούς με βάση τα από κοινού συμφωνηθέντα όρια για το δημοσιονομικό έλλειμμα / το δημόσιο χρέος και υλοποιούν τις αποφάσεις που λαμβάνει το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ. Είναι αρμόδιες, μεταξύ άλλων, για τις οικονομικές πολιτικές, την εκπαίδευση, την εργασία, την κοινωνική πολιτική και τις συντάξεις.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ — Διαχειρίζεται, ως θεσμικώς ανεξάρτητο όργανο, τη νομισματική πολιτική της ευρωζώνης: μεριμνά για τη σταθεροποίηση των τιμών μέσω του καθορισμού των επιτοκίων με σκοπό τον έλεγχο του πληθωρισμού σε μεσοπρόθεσμη βάση.

Πώς προέκυψε η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση;

Η κρίση, η οποία είχε σοβαρές επιπτώσεις σε πολλές χώρες εντός και εκτός ευρωζώνης από τα τέλη του 2009, αποτέλεσε το αποκορύφωμα διαφόρων επιμέρους κρίσεων και παραγόντων, μεταξύ των οποίων η χρηματοπιστωτική (ή τραπεζική) κρίση, η οικονομική κρίση και η **κρίση δημόσιου χρέους** *(*), καθώς και των σκληρών δοκιμασιών στις οποίες υποβλήθηκαν οι λαοί αρκετών χωρών της ΕΕ.*

Από το 2000: χρέη και οικονομικές αποκλίσεις...

Επί σειρά ετών, αρκετές χώρες της ΕΕ συσσώρευαν χρέη και ελλείμματα. Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης βρισκόταν πλέον σε οριακό σημείο: το 2004 αρκετές χώρες είχαν παραβεί τους κανόνες του, η εφαρμογή των οποίων παρουσίαζε σοβαρές δυσκολίες. Οι οικονομικοί παράγοντες των χωρών που συμμετέχουν σε ένα κοινό νόμισμα πρέπει να διαθέτουν αρκετή ευελιξία ώστε να προσαρμόζονται στις οικονομικές μεταβολές. Ωστόσο, οι οικονομικές αποκλίσεις μεταξύ των χωρών στο πεδίο της παραγωγικότητας του εργατικού δυναμικού και των αποδοχών εξακολουθούσαν να μεγαλώνουν. Επιπλέον, κάποιες χώρες είχαν πάψει πλέον να είναι ανταγωνιστικές από οικονομική άποψη. Σε μερικές εξ αυτών οι ανισορροπίες αναπτύσσονταν επί σειρά ετών και δεν αντιμετωπίστηκαν δεόντως. Ταυτόχρονα, η ΕΕ δεν διέθετε τα απαιτούμενα εργαλεία για την αντιμετώπισή τους. Είχε ήδη υλοποιήσει τη νομισματική ένωση η οποία όμως δεν βασιζόταν σε πλήρη οικονομική ένωση.

2007-2008: η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση

Το 2007 και το 2008, αρκετές μεγάλες τράπεζες των ΗΠΑ, περιλαμβανομένης της Lehman Brothers, της τέταρτης μεγαλύτερης επενδυτικής τράπεζας των ΗΠΑ, οδηγήθηκαν στη χρεοκοπία συνεπεία της επικίνδυνης έκθεσής τους στην αγορά ενυπόθηκων δανείων (σπάσιμο της φούσκας των ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου στις ΗΠΑ). Δεδομένης της διασύνδεσης των οικονομιών σε παγκόσμιο επίπεδο, η μετάδοση της χρηματοπιστωτικής κρίσης έπληξε τις τράπεζες σε ολόκληρο τον κόσμο. Ο διατραπεζικός δανεισμός διακόπηκε και η πιστωτική αγορά παρέλυσε. Για να αποτρέψουν την κατάρρευση ολόκληρου του τραπεζικού συστήματος, μεταξύ του 2008 και του 2011 οι εντός και εκτός ευρωζώνης χώρες της ΕΕ αντέδρασαν μέσω της παροχής ρευστότητας ύψους 1,6 τρισεκατομμυρίου ευρώ στις τράπεζές τους υπό τη μορφή εγγυήσεων και άμεσης εισφοράς κεφαλαίων (το ποσό αυτό αντιστοιχεί σχεδόν στο 13 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ). Το ποσό αυτό επιβάρυνε τα ήδη υφιστάμενα δημοσιονομικά ελλείμματα και το δημόσιο χρέος.

2009: η οικονομική κρίση

Η οικονομία της ΕΕ περιήλθε σε βαθιά ύφεση το 2009. Οι χώρες της ΕΕ κατάρτισαν πολιτικές τόνωσης της οικονομικής δραστηριότητας προκειμένου να αντιστρέψουν την οικονομική επιβράδυνση.

2010-2012: η κρίση δημόσιου χρέους

Στα τέλη του 2009, ορισμένες από τις πιο εκτεθειμένες οικονομίες της ευρωζώνης (π.χ. η Ελλάδα, η Ιρλανδία και η Πορτογαλία) δεν ήταν πλέον σε θέση να διασφαλίσουν τη βιωσιμότητα του καλπάζοντος δημόσιου χρέους τους και ταυτόχρονα να λάβουν μέτρα για την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Η κατάσταση αυτή πυροδότησε την κρίση «δημόσιου χρέους». Οι επενδυτές των χρηματοπιστωτικών αγορών αμφισβήτησαν αφενός την ικανότητα αυτών των χωρών να εξοφλήσουν τα χρέη τους και, αφετέρου, τη συνολική τους ανταγωνιστικότητα. Το επιτόκιο που απαίτησαν οι επενδυτές για την αγορά κρατικών ομολόγων (*) διαμορφώθηκε σε ύψος που δεν επέτρεπε στις εν λόγω χώρες να δανειστούν από τις χρηματοπιστωτικές αγορές μέσω της έκδοσης νέων ομολόγων. Καθώς μάλιστα ένα μέρος αυτών των ομολόγων βρισκόταν στα χέρια επενδυτών από άλλες χώρες της ευρωζώνης, π.χ. τραπεζών, η κρίση απέκτησε ακόμη μεγαλύτερες διαστάσεις. Οι τράπεζες απώλεσαν την εμπιστοσύνη τους και έπαψαν να δανείζουν επιχειρήσεις και νοικοκυριά, με αποτέλεσμα να προκληθεί «πιστωτική ασφυξία».

*Για να ξεπεραστεί η κρίση, έπρεπε να εξυγιανθούν τα δημόσια οικονομικά και να εφαρμοστούν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις με στόχο την ανάκτηση της ανταγωνιστικότητας. Οι χώρες της ευρωζώνης ίδρυσαν τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας, ο οποίος παρέσχε μεγάλα δάνεια στις χώρες με τις πλέον πιεστικές ανάγκες (*βλ. Τμήμα 3*). Το 2011 καταγράφηκε ήπια οικονομική ανάκαμψη. Ωστόσο, το 2012 η οικονομία της ΕΕ επλήγη και πάλι από ελαφρά ύφεση.*

2013-2014: η ανάκαμψη από την κρίση

Το 2013 άρχισε η αργή ανάκαμψη της οικονομίας της ΕΕ από την παρατεταμένη ύφεση. Η οικονομική πολιτική της ΕΕ εστίασε στη βιώσιμη ανάπτυξη και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, ενώ παράλληλα επέτρεψε στα κράτη μέλη να επιβραδύνουν τον ρυθμό εξυγίανσης των δημόσιων οικονομικών τους λαμβάνοντας υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά των οικονομιών τους και τις εκάστοτε ειδικές περιστάσεις. Ταυτόχρονα, οι χώρες της ΕΕ κατανόησαν την ανάγκη εντατικοποίησης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με στόχο την ενίσχυση της αναπτυξιακής δυναμικής στην Ευρώπη.

Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας εξακολουθεί να αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση. Ειδικότερα, η Ελλάδα και η Ισπανία πλήττονται από ποσοστά ανεργίας άνω του 25 %. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι χώρες της ΕΕ έχουν θέσει σε εφαρμογή μια ευρεία δέσμη μέτρων για την επιστροφή των ανέργων στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση, καθώς και για την προαγωγή μιας ισχυρής και διαρκούς οικονομικής ανάπτυξης.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ, γνωστή ως στρατηγική «Ευρώπη 2020», δείτε την ενότητα «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο» (Τμήμα 3, κατωτέρω) ή συμβουλευθείτε τον ιστότοπο http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm.

Τμήμα 3: Τι κάνει η ΕΕ για να τονώσει την ανάπτυξη;

Μαζί θα βγούμε δυνατότεροι από την οικονομική κρίση

Διδάγματα: εντατικοποίηση της συνεργασίας

Ένα από τα βασικά διδάγματα της κρίσης αφορά τον βαθμό της αλληλεξάρτησης μεταξύ των χωρών της ΕΕ –και ιδίως της Ευρωζώνης– για τη διασφάλιση της ευημερίας τους: εάν μια χώρα ευημερεί, επωφελούνται και οι άλλες. Αντίθετα, αν μια χώρα κλονίζεται, επηρεάζονται αρνητικά και οι άλλες. Ενεργώντας με γνώμονα το δόγμα της αλληλεγγύης με αντάλλαγμα τη φερεγγυότητα, οι χώρες της Ευρωζώνης συνέδραμαν την Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Πορτογαλία και την Κύπρο παρέχοντας υπό όρους οικονομική βοήθεια, για να τις βοηθήσουν να αποφύγουν τη συσσώρευση υπερβολικών χρεών και να επιστρέψουν στην οικονομική ευημερία και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (βλ. εικόνα κατωτέρω). Εν τω μεταξύ, η Ισπανία έλαβε υπό όρους οικονομική βοήθεια για να εξυγιάνει τον τραπεζικό της τομέα.

Η Ιρλανδία, η Ισπανία και η Πορτογαλία υλοποίησαν με επιτυχία και εξήλθαν από τα οικεία προγράμματα οικονομικής βοήθειας, τον Δεκέμβριο του 2013, τον Ιανουάριο του 2014 και τον Ιούνιο του 2014 αντίστοιχα, κάτι που αντανακλάται στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των αγορών προς τις εν λόγω χώρες, στη βελτίωση των οικονομικών τους προοπτικών και στη μείωση της ανεργίας.

Η βασική κατευθυντήρια αρχή είναι ότι μια ισχυρή αμοιβαία αλληλεγγύη είναι εφικτή μόνο εάν συνοδεύεται από ανάληψη ισχυρότερης ατομικής ευθύνης, η οποία με τη σειρά της μπορεί να επιτευχθεί μόνον στο πλαίσιο μιας βαθιά δημοκρατικής διαδικασίας.

Ένα άλλο σημαντικό δίδαγμα είναι ότι οι χώρες οι οποίες ανήκουν σε ένα αλληλεξαρτώμενο οικονομικό σύστημα, όπως η **ευρωζώνη**, δεν μπορούν να επιτρέπουν την επ' άπειρον συσσώρευση δημοσιονομικών ελλειμμάτων και τη διόγκωση του δημοσίου χρέους. Ομοίως, οι οικονομικές αποκλίσεις μεταξύ των χωρών της ΕΕ στους τομείς της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας δεν μπορούν να παραμένουν ως έχουν: η νομισματική ένωση είναι ανεπαρκής χωρίς βαθύτερη οικονομική ένωση, η οποία απαιτεί στενότερη πολιτική ενοποίηση. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, από το 2010, οι εθνικές κυβερνήσεις αποφάσισαν να ενισχύσουν τη συνεργασία τους σε επίπεδο ΕΕ θεσπίζοντας μια δέσμη νέων μέτρων, τα οποία εκτίθενται παρακάτω. Με τα μέτρα αυτά η ΕΕ επιδιώκει να αποκτήσει τα μέσα που θα της παρέχουν τη δυνατότητα να δρα αποτελεσματικά τόσο για την πρόληψη παρόμοιων κρίσεων όσο και για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας στο σύνολο της ευρωπαϊκής οικονομίας. Στόχος τους είναι η σημαντική ενίσχυση της οικονομικής και πολιτικής συνεργασίας, ιδίως μεταξύ των χωρών της ευρωζώνης, στο παρόν και στο μέλλον.

Ένα βίντεο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εξηγεί τις αιτίες της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης: τι λύσεις βρήκε η ΕΕ για να αντιμετωπίσει τη χρηματοπιστωτική κρίση, πώς ενισχύει την οικονομική και νομισματική της ένωση και πώς με την εφαρμογή των μέτρων αυτών προλειαίνει το έδαφος για την πολιτική ένωση.

Παρακολουθήστε το βίντεο στη διεύθυνση: https://www.youtube.com/watch?v=0B3zNcFYqj0

Οικονομική βοήθεια στην Ελλάδα

Στα τέλη του 2009 η ελληνική κυβέρνηση παραδέχθηκε ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα της χώρας ήταν σημαντικά υψηλότερο από όσο η ίδια δήλωνε στο παρελθόν. Το γεγονός αυτό οφειλόταν στην υπερδιόγκωση των δαπανών (π.χ. στον υπερμεγέθη και αναποτελεσματικό δημόσιο τομέα), στη φοροδιαφυγή και στις ατελέσφορες εθνικές οικονομικές πολιτικές οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία άκαμπτων δομών στην αγορά εργασίας, οι οποίες συχνά ελέγχονταν από ισχυρά οργανωμένα συμφέροντα.

Για να σώσουν την Ελλάδα από τη χρεοκοπία και να της επιτρέψουν να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της όσον αφορά την καταβολή των κοινωνικών παροχών και των αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων, οι χώρες της ευρωζώνης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) χορήγησαν στη χώρα δάνεια ύψους σχεδόν 240 δισεκατομμυρίων ευρώ με μακρά περίοδο εξόφλησης.

Σε αντάλλαγμα για την παρεχόμενη βοήθεια, οι ελληνικές αρχές εφαρμόζουν ένα ευρύ φάσμα μέτρων για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της χώρας. Τα μέτρα αυτά επιδιώκουν να αποκαταστήσουν τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, προστατεύοντας παράλληλα τα πιο ευάλωτα κοινωνικά στρώματα, να καταστήσουν δικαιότερο και αποδοτικότερο το φορολογικό σύστημα, να εκσυγχρονίσουν τη δημόσια διοίκηση για να ικανοποιεί καλύτερα τις ανάγκες των ελλήνων πολιτών, να εξυγιάνουν τις τράπεζες ώστε να μπορούν να επαναλάβουν τον δανεισμό προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις και να αλλάξουν τη νομοθεσία που εμποδίζει τις επιχειρήσεις της χώρας να ανταγωνίζονται, να επενδύουν και να δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας.

Η υλοποίηση αυτών των μέτρων παρακολουθείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το ΔΝΤ, τα οποία υποβάλλουν στα μέλη τους εκθέσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα (η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει τις εκθέσεις της στις χώρες της ευρωζώνης). Οι δανειστές χορηγούν τα δάνεια σε δόσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα, υπό τον όρο ότι η Ελλάδα αποδεικνύει τη συμμόρφωσή της προς τις δεσμεύσεις της για μεταρρυθμίσεις.

Η ουσιαστική υλοποίηση των μέτρων από την Ελλάδα και η κοινωνική δικαιοσύνη αποτελούν τα βασικά προαπαιτούμενα προκειμένου το πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων να επιτύχει και να συμβάλει στην οικονομική ανάκαμψη της χώρας.

Με την υποστήριξη των χωρών της ΕΕ και της ειδικής «Ομάδας Δράσης» για την παροχή στοχευμένης τεχνικής συνδρομής στην Ελλάδα υλοποιείται ένα ευρύ φάσμα μεταρρυθμίσεων. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ο εξορθολογισμός των ταμείων κοινωνικής ασφάλισης, η υποστήριξη της εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς, η αύξηση της αποδοτικότητας του συστήματος είσπραξης των φόρων και η δημιουργία μιας πιο λιτής και πιο αποδοτικής δημόσιας διοίκησης.

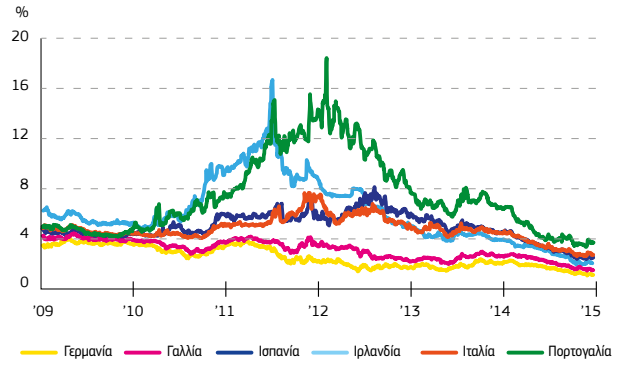
Η έξοδος από την κρίση και η επιστροφή στην ανάπτυξη

Η ΕΕ έχει αναλάβει αποφασιστική δράση για να αποτρέψει μελλοντικές κρίσεις και για να αποκαταστήσει την ανάπτυξη μέσω της βελτίωσης του συντονισμού κατά τη λήψη αποφάσεων οικονομικής πολιτικής.

1. ΤΟ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ»: ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

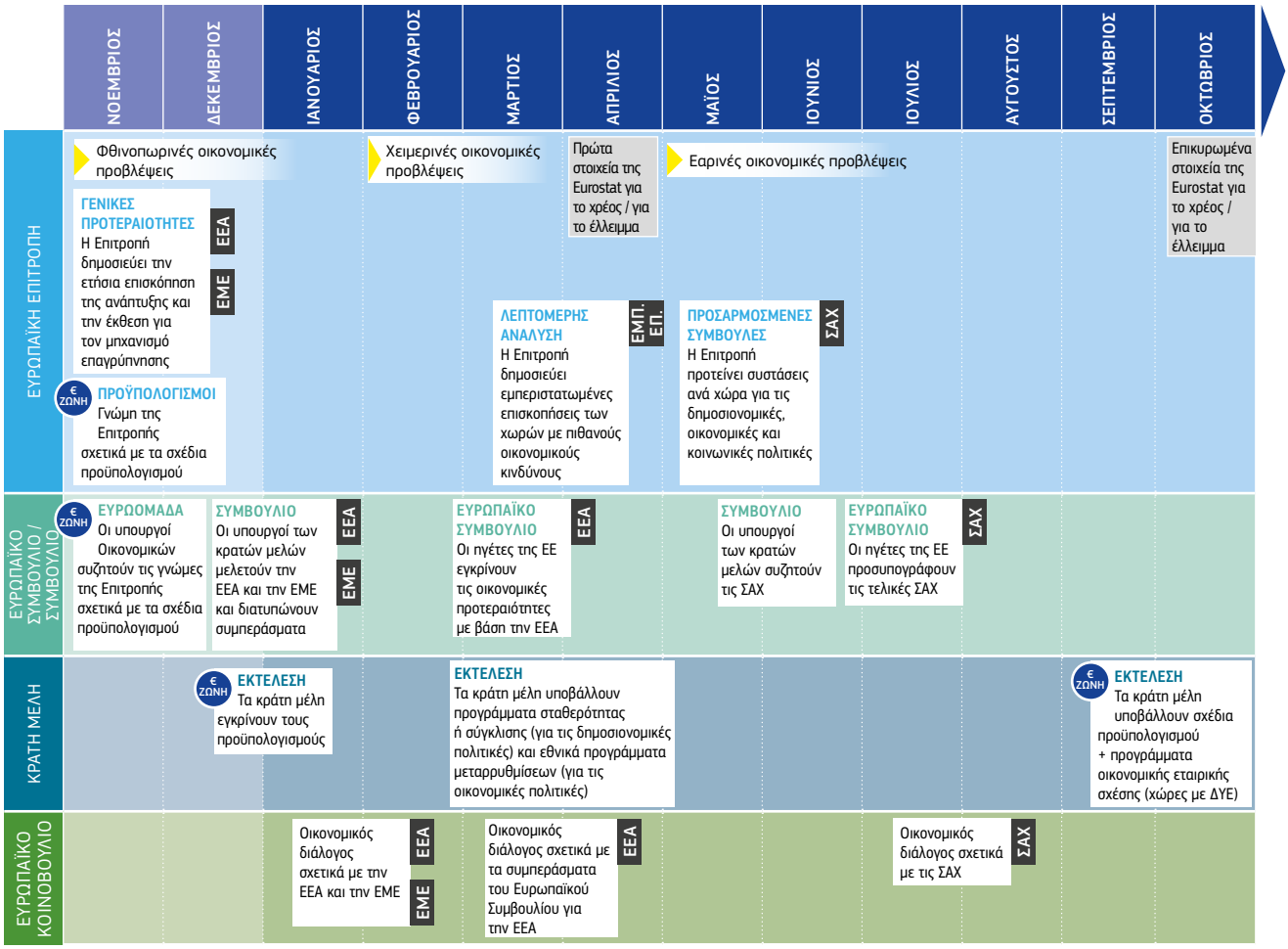
Η στρατηγική της ΕΕ **«Ευρώπη 2020»** (*) αποσκοπεί στην οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας έως το 2020. Ο ακρογωνιαίος λίθος της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» είναι το «ευρωπαϊκό εξάμηνο», το οποίο θεσπίστηκε το 2010 ως ένας ετήσιος κύκλος συντονισμού της οικονομικής πολιτικής και διαλόγου με τη συμμετοχή των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, των κυβερνήσεων και των εθνικών κοινοβουλίων των κρατών μελών της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτής της δραστηριότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διενεργεί κάθε χρόνο έναν διαγνωστικό έλεγχο [«Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης» (ΕΕΑ)] των οικονομιών και της κατάστασης των δημόσιων οικονομικών των χωρών της ΕΕ. Η επισκόπηση δημοσιεύεται κάθε Νοέμβριο και εν συνεχεία συζητείται σε βάθος με τις αρμόδιες εθνικές αρχές και τις αρχές της ΕΕ. Στο διάστημα Μαΐου-Ιουνίου του επόμενου έτους, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει ειδικές συστάσεις για την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική κάθε χώρας («ειδικές ανά χώρα συστάσεις»), οι οποίες ακολούθως συζητούνται και εγκρίνονται από όλους τους ηγέτες της ΕΕ και από τους υπουργούς Οικονομικών. Οι συστάσεις αυτές καταρτίζονται με στόχο την παροχή συνδρομής για την επιστροφή στην ανάπτυξη, την προώθηση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, τη δημιουργία νέων ευκαιριών κατάρτισης, εκπαίδευσης και μαθητείας, την παροχή συνδρομής σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις για να αποκτήσουν πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης, την τόνωση της ανάπτυξης μέσω της ενίσχυσης της έρευνας και της καινοτομίας, καθώς και για διάφορους άλλους σκοπούς.

ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΣΕ 6 ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

Αποδόσεις δεκαετών κρατικών ομολόγων

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΔΥΕ: Διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος
ΕΕΑ: Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης (γενικές οικονομικές προτεραιότητες για την ΕΕ)
ΕΜΕ: Έκθεση για τον μηχανισμό επαγρύπνησης (σύστημα ελέγχου για τους οικονομικούς κινδύνους)
ΕΜΠ.ΕΠ.: Εμπεριστατωμένη επισκόπηση
ΣΑΧ: Συστάσεις ανά χώρα
Πρόγραμμα οικονομικής εταιρικής σχέσης: Σχέδιο για τις βασικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που χρειάζονται για μια σταθερή διόρθωση του ελλείμματος

Το ευρωπαϊκό εξάμηνο στοχεύει στην ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης, μέσω του καλύτερου συντονισμού των εθνικών οικονομικών πολιτικών στην ΕΕ.

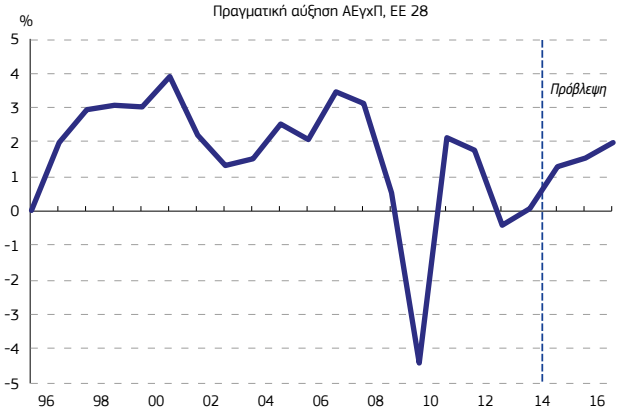
Το **ευρωπαϊκό εξάμηνο** ενισχύει την οικονομική και νομισματική ένωση ως σύνολο. Μέσω της συνεργασίας υλοποιούνται μακροπρόθεσμες λύσεις για τη διασφάλιση της σταθερότητας και της ανάπτυξης αντί για βιαστικές ρυθμίσεις με γνώμονα την επίτευξη βραχυπρόθεσμων στόχων. Το «ευρωπαϊκό εξάμηνο» παρέχει επίσης το πλαίσιο και το δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα για τη διαχείριση των μέτρων που αποσκοπούν στην υπέρβαση της κρίσης και την τόνωση της ανάπτυξης, τα οποία εγκρίθηκαν από την έναρξη της κρίσης (*βλ. σημεία 2-4 παρακάτω*).

2. Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ

Καλύτερη πρόληψη του υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος και της διόγκωσης του δημόσιου χρέους...

Για να αποφευχθεί η δημιουργία υπερβολικών ελλειμμάτων και χρεών, το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (*βλ. Τμήμα 2*) ενισχύθηκε τον Δεκέμβριο του 2011 με μια νέα δέσμη νομοθετικών μέτρων της ΕΕ, η οποία έγινε γνωστή ως «εξάπτυχο», καθώς περιέχει έξι νομοθετικά μέτρα που αποβλέπουν στην ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης στην ΕΕ.

ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΑΕγΧΠ ΣΤΙΣ 28 ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

Η σταθερή οικονομική ανάπτυξη, καθώς και πολλές από τα εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στην ΕΕ ως το 2008, χάθηκαν μόλις η κρίση άρχισε να βαθαίνει. Ο σκοπός του νέου πλαισίου οικονομικής διαχείρισης, γνωστού ως «ευρωπαϊκό εξάμηνο», είναι η προαγωγή της ανάπτυξης, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και η πρόληψη μελλοντικών κρίσεων.

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας έχει συνολική δανειοδοτική ικανότητα 500 δισ. ευρώ, η οποία του επιτρέπει να βοηθά τις χώρες της Ευρωζώνης που αντιμετωπίζουν προσωρινές δυσκολίες δανεισμού από τις χρηματοπιστωτικές αγορές

Η μεταρρύθμιση αύξησε τη διαφάνεια και τον δεσμευτικό χαρακτήρα του ΣΣΑ, καθώς και την ευελιξία του. Αφενός, ενισχύθηκε η επιβολή των κανόνων: εάν μια χώρα της ΕΕ παραβεί τα από κοινού συμφωνηθέντα όρια για το δημοσιονομικό έλλειμμα/το δημόσιο χρέος, πρέπει να αποδείξει ότι λαμβάνει τα ενδεδειγμένα μέτρα για την αποκατάσταση της παράβασης εντός ορισμένου χρονοδιαγράμματος. Η εφαρμογή των ειδικών συστάσεων ανά χώρα που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι πλέον πιο λυσιτελής. Επισπεύδεται και βαθμιαία εντείνεται η επιβολή οικονομικών κυρώσεων (περιλαμβανομένων των προστίμων) σε βάρος των χωρών της Ευρωζώνης που κατ' επανάληψη δεν ισοσκελίζουν τους προϋπολογισμούς τους. Αφετέρου, η μεταρρύθμιση αύξησε την ευελιξία του ΣΣΑ. Αντί δηλαδή να υιοθετείται ενιαία προσέγγιση κατά την εφαρμογή των κανόνων, πολλαπλασίασε τις πιθανότητες να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές οικονομικές συνθήκες κάθε χώρας στα διάφορα στάδια της διαδικασίας.

Το 2012 όλες οι χώρες της ΕΕ, εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο και την Τσεχική Δημοκρατία, ενίσχυσαν τη δέσμευσή τους προς το ΣΣΑ υπογράφοντας μια διεθνή συμφωνία υπό την επωνυμία Συνθήκη για τη σταθερότητα, τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση στην οικονομική και νομισματική ένωση, η οποία έγινε επίσης γνωστή ως «δημοσιονομικό πλαίσιο». Η Συνθήκη αποδεικνύει τη βούληση των χωρών που την υπογράφουν να εδραιώσουν μια φιλοσοφία δημοσιονομικής σταθερότητας στην εθνική τους νομοθεσία θεσπίζοντας την απαίτηση περί ισοσκελισμού των εθνικών τους προϋπολογισμών ή περί δημιουργίας πλεονασμάτων. Η Συνθήκη ενισχύει την αυτοματοποιημένη λήψη διορθωτικών μέτρων επεκτείνοντας τους νέους κανόνες ψηφοφορίας και απαιτεί την ανάληψη ισχυρότερων δεσμεύσεων από τις χώρες της Ευρωζώνης.

Τον Μάιο του 2013 τέθηκαν σε ισχύ δύο νέα νομοθετικά μέτρα, το «δίπτυχο». Το «δίπτυχο» ενισχύει περαιτέρω την οικονομική και δημοσιονομική συνεργασία (και, κατά συνέπεια, το ΣΣΑ) μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης. Ειδικότερα, ενισχύει τον συντονισμό και την παρακολούθηση των εθνικών δημοσιονομικών πολιτικών. Γι' αυτό προστέθηκε ένα τελευταίο στάδιο στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο: η Επιτροπή εξετάζει τα σχέδια των ετήσιων προϋπολογισμών των χωρών της Ευρωζώνης (που αποστέλλονται στην Επιτροπή μέχρι τις 15 Οκτωβρίου) και διατυπώνει σχετικές συστάσεις προτού οι προϋπολογισμοί εγκριθούν από τα εθνικά κοινοβούλια. Η Επιτροπή αξιολογεί αυτά τα σχέδια, καθώς και τις προοπτικές της Ευρωζώνης συνολικά, και ως εκ τούτου συντονίζει καλύτερα τις δημοσιονομικές πολιτικές στο σύνολό τους. Πραγματοποιεί την αξιολόγησή της με βάση τις απαιτήσεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ) και παρακολουθεί στενά την εφαρμογή από τα κράτη μέλη των «Ειδικών ανά χώρα συστάσεων». Η Επιτροπή εκδίδει τη γνώμη της μέχρι τις 30 Νοεμβρίου κάθε έτος. Εάν διαπιστώσει ιδιαιτέρως σοβαρές ελλείψεις όσον αφορά τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις του Συμφώνου, μπορεί να ζητήσει την αναθεώρηση του σχεδίου του προϋπολογισμού εντός συγκεκριμένης προθεσμίας. Το «δίπτυχο» εντείνει επίσης την παρακολούθηση των χωρών της Ευρωζώνης που αντιμετωπίζουν σοβαρά δημοσιονομικά προβλήματα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και καθιστά το δημοσιονομικό πλαίσιο εν μέρει δεσμευτικό δυνάμει του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στόχος είναι να διασφαλισθεί ο ισοσκελισμός των εθνικών προϋπολογισμών και η εξάλειψη του φαινομένου της συσσώρευσης υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων και χρεών, ώστε να αποφευχθούν μελλοντικές οικονομικές κρίσεις.

... και οικονομική στήριξη στις χώρες που αντιμετωπίζουν τις πλέον πιεστικές ανάγκες

Το φθινόπωρο του 2012 οι χώρες της ευρωζώνης δημιούργησαν ένα νέο, μόνιμο ταμείο έκτακτης ανάγκης [«τείχος προστασίας» (*)], τον **Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας** (*) με συνολική ικανότητα δανειοδότησης ύψους 500 δισεκατομμυρίων ευρώ. Πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα στο είδος του ταμεία στον κόσμο. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας μπορεί να χορηγεί δάνεια στις χώρες της ευρωζώνης που αντιμετωπίζουν προσωρινές δυσκολίες δανεισμού από τις χρηματοπιστωτικές αγορές λόγω ανησυχιών σχετικά με το ύψος του δημόσιου χρέους τους. Τα δάνεια αυτά χορηγούνται υπό αυστηρούς όρους, μεταξύ των οποίων η επαναφορά των δημόσιων οικονομικών σε βιώσιμα επίπεδα, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, καθώς και η συνέχιση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Ως εκ τούτου, ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας ενισχύει την εμπιστοσύνη των χρηματοπιστωτικών αγορών σε σχέση με την ικανότητα των εν λόγω χωρών να εξοφλήσουν τα χρέη τους και να ανακτήσουν την ανταγωνιστικότητά τους σε εύθετο χρόνο. Εν κατακλείδι, συμβάλλει στη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στην ευρωζώνη ως σύνολο.

Το 2009 και το 2010 δημιουργήθηκαν δύο προσωρινά ταμεία έκτακτης ανάγκης («τείχη προστασίας») για να συνδράμουν τις χώρες της ΕΕ που αντιμετωπίζουν προβλήματα με το δημόσιο χρέος τους: το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (*) και ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοοικονομικής Σταθεροποίησης (*). Στα τέλη του 2012 ιδρύθηκε ένα νέο, μόνιμο ταμείο, ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (*), το οποίο χορήγησε έκτοτε σημαντικά δάνεια σε χώρες της ευρωζώνης που αντιμετωπίζουν δυσκολίες δανεισμού.

Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση** αποτελεί ένα ακόμη μέσο για τον μετριασμό των επιπτώσεων της κρίσης. Το Ταμείο υποστηρίζει άτομα που έχουν χάσει τη δουλειά τους λόγω της παγκοσμιοποίησης (για παράδειγμα, λόγω της ανάθεσης των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης σε επιχειρήσεις εκτός ΕΕ), καθώς επίσης και λόγω σημαντικής οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης. Παρέχει κατάρτιση, καθοδήγηση και συμβουλές σταδιοδρομίας σε εργαζόμενους και αυτοαπασχολούμενους. Ο συνολικός προϋπολογισμός του Ταμείου για την περίοδο 2014-2020 υπερβαίνει το 1 δισεκατομμύριο ευρώ.

Τέλος, όσον αφορά την περιφερειακή πολιτική, ως αντίδραση στην κρίση επισπεύσθηκε η χρηματοδότηση περιφερειακών επενδυτικών σχεδίων σε χώρες της ΕΕ, ιδίως σε χώρες που λαμβάνουν πακέτα οικονομικής βοήθειας. Επιπλέον, αυξήθηκε η συμμετοχή της ΕΕ σε περιφερειακά σχέδια και μειώθηκε η αναμενόμενη εθνική συμμετοχή, ώστε να υπάρξει ελάφρυνση της πίεσης που υφίστανται οι εθνικοί προϋπολογισμοί λόγω των δημοσιονομικών τους περιορισμών.

	Σκοπός		Ενδιαφερόμενες χώρες	
			Χώρες της ευρωζώνης	Σύνολο χωρών της ΕΕ
Ευρωπαϊκό εξάμηνο (από το 2010)	Συντονισμός των οικονομικών πολιτικών	Συντονισμός των οικονομικών πολιτικών της ΕΕ και των εθνικών κυβερνήσεων σε ετήσια βάση	✔ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να εκδίδει συμπληρωματικές συστάσεις για τις χώρες της ευρωζώνης	✔
Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ενισχύθηκε με τα νομοθετικά μέτρα του «εξάπτυχου» το 2011 και του «δίπτυχου» το 2013)	Πρόληψη δημοσιονομικών ελλειμμάτων / δημοσίων χρεών	Οικονομικός/δημοσιονομικός συντονισμός και εποπτεία προκειμένου να αποφεύγεται η συσσώρευση υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων / δημοσίων χρεών στις χώρες της ΕΕ	✔	✔ Ο ευρωπαϊκός έλεγχος των εθνικών προϋπολογισμών, καθώς και η επιβολή προστίμων επί παραβάσεων του Συμφώνου, προβλέπονται αποκλειστικά για τις χώρες της ευρωζώνης
«Δημοσιονομικό πλαίσιο» [Συνθήκη για τη σταθερότητα, τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση στην οικονομική και τη νομισματική ένωση, (ΣΣΣΔ), 2012]		Ενισχύει περαιτέρω το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης: οι χώρες δεσμεύονται να ισοσκελίζουν τους προϋπολογισμούς τους	✔	Υπογράφηκε από όλες τις χώρες της ΕΕ, εκτός από την Κροατία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η Δανία και η Ρουμανία έχουν δηλώσει ότι δεσμεύονται από το σύνολο των διατάξεων της Συνθήκης
Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (2012)	Μηχανισμοί στήριξης	Ευρωπαϊκό ταμείο έκτακτης ανάγκης με 500 δισεκατομμύρια ευρώ για την παροχή βοήθειας σε χώρες που αντιμετωπίζουν προσωρινές δυσκολίες δανεισμού από τις χρηματοπιστωτικές αγορές λόγω υπερβολικών χρεών	✔ Αφορά μόνο τις χώρες της ευρωζώνης οι οποίες έχουν υπογράψει το «δημοσιονομικό πλαίσιο»	✘
Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (ιδρύθηκε το 2006)		Ταμείο με ετήσιο προϋπολογισμό 150 εκατομμυρίων ευρώ για την παροχή βοήθειας σε εργαζόμενους οι οποίοι έχουν χάσει τη δουλειά τους λόγω της παγκοσμιοποίησης ή κάποιας σημαντικής οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης	✔	✔

Συνοπτική παρουσίαση των μέτρων που έλαβαν τα θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη της ΕΕ από το 2010 με στόχο τη βελτίωση του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών τους, την πρόληψη κρίσεων με επίκεντρο τα δημοσιονομικά ελλείμματα / τα δημόσια χρέη και την παροχή συνδρομής στις χώρες που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες.

3. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΝΙΣΟΡΡΟΠΙΩΝ

Η κρίση αποκάλυψε το βάθος των οικονομικών ανισορροπιών μεταξύ ορισμένων χωρών της ΕΕ, για παράδειγμα όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα. Οι ανισορροπίες αυτές είναι ιδιαίτερα προβληματικές όταν αφορούν χώρες της ευρωζώνης, διότι η συνεργασία στο πλαίσιο ενός ενιαίου συστήματος σημαίνει, για παράδειγμα, ότι οι χώρες δεν μπορούν να αντισταθμίσουν προσωρινά την απώλεια της ανταγωνιστικότητάς τους προσαρμόζοντας τη συναλλαγματική ισοτιμία προκειμένου να υποτιμήσουν το εθνικό τους νόμισμα. (Οι υποτιμήσεις αυτού του τύπου κατά κανόνα συνοδεύονται από αύξηση του πληθωρισμού, η οποία σε βάθος χρόνου εξουδετερώνει τις ευεργετικές συνέπειες της υποτίμησης όσον αφορά τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας). Όσο λιγότερες είναι οι οικονομικές ανισορροπίες μεταξύ των χωρών της ΕΕ τόσο ισχυρότερη είναι η ΕΕ —και ιδίως η ευρωζώνη— ως οικονομικός συνασπισμός.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ ενίσχυσε την παρακολούθηση των οικονομιών των μελών της, εστιάζοντας ιδιαίτερα στις χώρες της ευρωζώνης. Το «εξάπτυχο» του 2011 θέσπισε επίσης τη **διαδικασία μακροοικονομικών** (*) **ανισορροπιών**, ένα νέο σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για τον εντοπισμό και την πρόληψη ενδεχόμενων ανισορροπιών σε πολύ πιο πρώιμο στάδιο σε σχέση με το παρελθόν. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί ένα σύνολο οικονομικών δεικτών οι οποίοι ενδέχεται να επηρεάζουν τη συνολική ανταγωνιστικότητα, όπως είναι, μεταξύ άλλων, οι τιμές των σπιτιών, το κόστος εργασίας και οι εξαγωγές σε χώρες της ΕΕ και σε τρίτες χώρες. Οι ανισορροπίες ενδέχεται, π.χ., να αφορούν αυξήσεις μισθών οι οποίες δεν συμβαδίζουν με την παραγωγικότητα ή απότομες αυξήσεις των τιμών των σπιτιών οι οποίες δεν συμβαδίζουν με τις συνολικές δαπάνες των νοικοκυριών.

Εάν εντοπιστούν υπερβολικές ανισορροπίες, η Επιτροπή Εάν εντοπισθούν υπερβολικές ανισορροπίες, η Επιτροπή εκδίδει συστάσεις για την αποκατάστασή τους, τις οποίες το Συμβούλιο Υπουργών απευθύνει στη συνέχεια στην εγκαλούμενη χώρα. Η κυβέρνηση της εν λόγω χώρας οφείλει πλέον να καταρτίσει ένα σχέδιο διορθωτικών μέτρων. Ως έσχατο μέτρο προβλέπεται η επιβολή ορισμένων οικονομικών κυρώσεων στις χώρες της Ευρωζώνης οι οποίες επιμένουν να μη συμμορφώνονται προς τις συστάσεις (*βλ.* **Διαδικασία υπερβολικών ανισορροπιών***), ενώ μπορούν να ανασταλούν διάφορες χρηματοδοτήσεις της ΕΕ προς χώρες εκτός της Ευρωζώνης.

Η ΕΕ έχει λάβει μέτρα για τη μεταρρύθμιση και την ενίσχυση του κλάδου χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, εστιάζοντας ιδιαίτερα στην εποπτεία των τραπεζών και στην αναδιάρθρωση των προβληματικών τραπεζών («τραπεζική ένωση»).

4. ΑΥΣΤΗΡΟΤΕΡΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ

Η κρίση δημοσίου χρέους ήταν στενά συνδεδεμένη με τη χρηματοπιστωτική κρίση: καθώς δεν υφίστατο πλαίσιο εποπτείας της συμπεριφοράς των τραπεζών σε επίπεδο ΕΕ, οι κυβερνήσεις της ΕΕ έπρεπε να διασώσουν αρκετές τράπεζές τους διακυβεύοντας τα χρήματα των φορολογουμένων. Αυτό είχε ως συνέπεια την αύξηση του δημοσίου χρέους ορισμένων χωρών της ΕΕ, την επιδείνωση της ύφεσης και, τέλος, μια παρατεταμένη χρηματοπιστωτική, οικονομική και κοινωνική κρίση.

Με στόχο τη θέσπιση ενός ισχυρού ρυθμιστικού πλαισίου για τον χρηματοπιστωτικό τομέα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνέστησε το 2009 την κατάρτιση ενός «ενιαίου εγχειριδίου κανόνων» για το σύνολο των τραπεζικών ιδρυμάτων στη ενιαία αγορά της ΕΕ. Από το 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη θέσπιση σχεδόν 30 πρόσθετων μέτρων που διασφαλίζουν τη δέουσα εποπτεία όλων των χρηματοπιστωτικών παραγόντων, προϊόντων και αγορών στις χώρες της ΕΕ. Συστάθηκαν νέες πανευρωπαϊκές αρχές, εν μέρει για να αξιολογούν την αντοχή των τραπεζών σε ολόκληρη την ΕΕ έναντι πιθανών χρηματοπιστωτικών κρίσεων. Ο στόχος είναι να διασφαλισθεί η υπεύθυνη λειτουργία των τραπεζών, η επαρκής ικανότητα δανεισμού τους και η δυνατότητά τους να εγγυώνται τις καταθέσεις των πολιτών.

Ωστόσο, για να σπάσουν τον φαύλο κύκλο μεταξύ τραπεζών και δημοσίου χρέους, οι ηγέτες της ΕΕ αναγνώρισαν ότι η ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα δεν αρκεί από μόνη της, καθώς, ειδικότερα στις χώρες της Ευρωζώνης, απαιτείται μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση. Ως εκ τούτου, τον Ιούνιο του 2012 δεσμεύτηκαν για τη δημιουργία μιας **Τραπεζικής Ένωσης***. Με βάση προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη σταδιακή δημιουργία της εν λόγω ένωσης, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έχει αναλάβει καθήκοντα κύριας εποπτικής αρχής των τραπεζών της Ευρωζώνης. Άλλες προτάσεις περιλαμβάνουν την ίδρυση οργάνων της ΕΕ για την αναδιάρθρωση των προβληματικών τραπεζών, όπως ενός ταμείου διάσωσης των τραπεζών της Ευρωζώνης[2], το οποίο θα χρηματοδοτείται από εισφορές που θα επιβάλλονται στις τράπεζες σε εθνικό επίπεδο. Ο στόχος είναι να διασφαλισθεί ότι ο χρηματοπιστωτικός τομέας αναλαμβάνει το κόστος των αστοχιών του επιβαρύνοντας ελάχιστα ή μη επιβαρύνοντας καθόλου τους ευρωπαίους φορολογούμενους.

(ΣΗΜ. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Τραπεζική Ένωση, βλέπε τις εκδόσεις «Η ΕΕ με απλά λόγια» ή «Τράπεζες και χρηματοοικονομικά θέματα».).

(2) Τράπεζες εκτός της Ευρωζώνης μπορούν επίσης να συμμετέχουν εφόσον αποφασίσουν να προσχωρήσουν στο σύστημα.

Προοπτικές

Η μελλοντική πορεία: προς μια βαθύτερη και δικαιότερη οικονομική και νομισματική ένωση

Οι διαδοχικές κρίσεις που ενέσκηψαν από το 2008 στην Ευρώπη και σε ολόκληρο τον κόσμο υποστηρίζεται ότι συγκαταλέγονται μεταξύ των πλέον σοβαρών από την εποχή της Μεγάλης Ύφεσης της δεκαετίας του 1930, αποτελούν δε μια σοβαρή δοκιμασία για την ευρωπαϊκή αλληλεγγύη και την ευρωπαϊκή ενοποίηση.

Η στενή συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της ανέσχεσε την κρίση και έθεσε τις βάσεις για την οικονομική ανάκαμψη. Η οικονομική και νομισματική ένωση αναθεωρήθηκε με στόχο την εδραίωση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και της ανάπτυξης στην ΕΕ μέσω της ενίσχυσης της οικονομικής συνεργασίας και της εποπτείας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διαδραμάτισε καίριο ρόλο μέσω της πολιτικής επιτοκίων, καθησυχάζοντας τις αγορές. Η ΕΕ ενίσχυσε την ικανότητά της για τη διαχείριση κρίσεων σε διάφορα μέτωπα. Ειδικότερα, διασφάλισε ότι οι χώρες της ευρωζώνης δεν θα συσσωρεύουν μη βιώσιμα χρέη, αντιμετώπισε τις οικονομικές ανισορροπίες και κατοχύρωσε ότι οι διασώσεις προβληματικών τραπεζών στο μέλλον δεν θα επιχειρούνται με χρήματα των φορολογουμένων.

Παρότι σημειώθηκε σημαντική πρόοδος, η οικονομική και νομισματική ένωση δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Το 2012 η Επιτροπή εξέδωσε ένα *Σχέδιο στρατηγικής για μια βαθιά και ουσιαστική οικονομική και νομισματική ένωση* ως συμβολή στις εν εξελίξει συζητήσεις για το μέλλον της. Το Σχέδιο στρατηγικής καθορίζει τρόπους περαιτέρω ενίσχυσης της οικονομικής και νομισματικής ένωσης στα προσεχή χρόνια και προτείνει ένα χρονοδιάγραμμα μεταρρυθμίσεων. Προτείνει την επίσπευση και την εμβάθυνση της ενοποίησης των χωρών της ευρωζώνης σε σχέση με τις αντίστοιχες διαδικασίες που αφορούν το σύνολο της ΕΕ, ενώ η συμμετοχή των άλλων χωρών σ' αυτήν, εφόσον το επιθυμούν, θα παραμένει ανοιχτή. Συγκεκριμένα, προτείνει τα ακόλουθα μέτρα για την ευρωζώνη:

— **τραπεζική ένωση**, η οποία θα διασφαλίζει την αυστηρή εποπτεία των χρηματοπιστωτικών αγορών και των τραπεζών (που υπάρχει ήδη) και θα περιλαμβάνει κοινούς κανόνες και κεφάλαια για την παροχή βοήθειας σε τράπεζες που αντιμετωπίζουν προβλήματα, ώστε να διασφαλίζεται η υπεύθυνη λειτουργία των τραπεζών και η προστασία των χρημάτων των φορολογουμένων·

— εμβάθυνση της **οικονομικής ένωσης** με στόχο να καταστεί η βάση της νομισματικής ένωσης. Αυτό θα γίνει μέσω στοχευμένων επενδύσεων για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας, καθώς και μέσω της ενίσχυσης της **κοινωνικής διάστασης**·

— **δημοσιονομική ένωση** (*), η οποία θα διασφαλίζει την ευρωστία των δημόσιων οικονομικών και θα εμβαθύνει την οικονομική αλληλεγγύη μεταξύ των χωρών σε περιόδους κρίσης.

Παρότι η τραπεζική ένωση υλοποιείται στις χώρες της Ευρωζώνης, η εμβάθυνση της οικονομικής και δημοσιονομικής ένωσης απαιτεί αλλαγές στις Συνθήκες της ΕΕ. Η στενή συνεργασία στο πλαίσιο της τραπεζικής, οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής προϋποθέτει την ύπαρξη ισχυρότερων μηχανισμών νομιμοποίησης των κοινών αποφάσεων, οι οποίοι θα διασφαλίζουν την απαραίτητη δημοκρατική λογοδοσία των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων και τη συμμετοχή των πολιτών στη χάραξη των ευρωπαϊκών πολιτικών. Η Επιτροπή θα καταβάλει κάθε προσπάθεια για την ανάπτυξη μιας αληθινής **Πολιτικής Ένωσης**.

Επομενα βηματα

Η κοινωνική δικαιοσύνη είναι ουσιώδες προαπαιτούμενο για τη σταθερότητα του ευρώ και την ευρωστία των δημόσιων οικονομικών:

— *Βραχυπρόθεσμα: για να διασφαλίσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα η Επιτροπή θα προβεί σε αναθεώρηση των νομοθετικών μέτρων του «δίπτυχου» και του «εξάπτυχου», με στόχο να αποφεύγονται τα υπερβολικά ελλείμματα και χρέη των κρατών μελών της ΕΕ. Παράλληλα θα διατυπώσει προτάσεις για την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της οικονομικής και νομισματικής ένωσης.*

— *Μεσοπρόθεσμα: η Επιτροπή θα βελτιώσει τον τρόπο με τον οποίο παρέχεται υπό όρους οικονομική στήριξη στις χώρες της Ευρωζώνης που αντιμετωπίζουν προβλήματα, ενισχύοντας τη δημοκρατική νομιμότητα των οργάνων παρέμβασης και λαμβάνοντας καλύτερα υπόψη τον κοινωνικό αντίκτυπο των απαιτούμενων μεταρρυθμίσεων στις εν λόγω χώρες..*

Το νέο κτίριο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στη Φρανκφούρτη

© Banco Central Europeo/Robert Metsch

Η συνεργασία για την επίλυση των οικονομικών προβλημάτων που ταλανίζουν την Ευρώπη αποτελεί το πλέον πρόσφορο μέσο για τη δημιουργία συνθηκών βιώσιμης ανάπτυξης και νέων θέσεων εργασίας σε όλες τις χώρες της ΕΕ.

Σύντομο γλωσσάριο τεχνικών όρων

Γιατί χρειαζόμαστε την οικονομική και νομισματική ένωση και το ευρώ;

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ — Η ικανότητα μιας χώρας να διαθέτει επιτυχώς τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της στην εσωτερική αγορά και στις αγορές του εξωτερικού, καθώς και να προσελκύει ξένες επενδύσεις.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ — Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο συντονισμός των οικονομικών αποφάσεων και των μεταρρυθμίσεων (π.χ., στους τομείς της εκπαίδευσης, της αγοράς προϊόντων, της αγοράς εργασίας και των συντάξεων) με στόχο τη διασφάλιση μιας ισόρροπης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικής ανάπτυξης. (*Βλ. επίσης στρατηγική «Ευρώπη 2020» παρακάτω.*)

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ — Η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ δημοσίων εσόδων (μέσω της φορολογίας) και δημοσίων δαπανών, καθώς και η δομή και το περιεχόμενο των φόρων και των δαπανών.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ — Το σύστημα μέσω του οποίου η αρμόδια νομισματική αρχή (σε επίπεδο ΕΕ: η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ΕΚΤ) ελέγχει, αφενός, την προσφορά χρήματος μέσω της έκδοσης τραπεζογραμματίων και της έγκρισης της έκδοσης των συναφών ποσοτήτων κερμάτων από τις χώρες της ευρωζώνης και, αφετέρου, τον πληθωρισμό μέσω της προσαρμογής των επιτοκίων και της διασφάλισης της σταθερότητας των τιμών.

ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ — Ο διάδοχος της «Κοινής Αγοράς» των δεκαετιών του 1960 και του 1970. Προωθεί την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων, των υπηρεσιών, των ατόμων και των κεφαλαίων στο πλαίσιο ενός ενιαίου εμπορικού συνασπισμού κρατών.

Τι είναι η οικονομική και νομισματική ένωση στην πράξη;

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ECOFIN — Συλλογικό όργανο σε επίπεδο ΕΕ στο οποίο συμμετέχουν οι υπουργοί Οικονομικών από όλες τις χώρες της ΕΕ. Νομοθετεί από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επί οικονομικών και χρηματοπιστωτικών θεμάτων που αφορούν το σύνολο της ΕΕ.

ΕΥΡΩΟΜΑΔΑ (EUROGROUP)— Οι υπουργοί Οικονομικών των χωρών της ευρωζώνης. Εξετάζει όλα τα θέματα που άπτονται του ευρώ και της ευρωζώνης.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ — Διαδικασία που κινείται με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εάν μια χώρα της ΕΕ παραβαίνει τα όρια του δημοσιονομικού ελλείμματος ή του δημόσιου χρέους, που θέτει το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης με στόχο τη συμμόρφωση του δημοσιονομικού ελλείμματος / του δημόσιου χρέους της εγκαλούμενης χώρας προς τους κοινούς στόχους.

ΚΡΑΤΙΚΑ ΟΜΟΛΟΓΑ — Δάνεια που λαμβάνουν οι εθνικές κυβερνήσεις διαθέτοντας ομόλογα σε επενδυτές με στόχο να συγκεντρώσουν τα χρηματικά ποσά που απαιτούνται για την εξόφληση των χρεών τους. Τα δάνεια αυτά συνοδεύονται από την υπόσχεση εξόφλησής τους στην ονομαστική τους αξία κατά τη λήξη τους με την επιπλέον καταβολή περιοδικών τόκων.

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ — Η μακροοικονομία διαλαμβάνει τη μελέτη των μεγάλης κλίμακας οικονομικών δεικτών, όπως είναι, μεταξύ άλλων, το εθνικό εισόδημα, η ανεργία και ο πληθωρισμός, προκειμένου να γίνει κατανοητή η συνολική πορεία της οικονομίας. Η μικροοικονομία εστιάζει σε μικρότερης κλίμακας παράγοντες, όπως είναι οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές ειδικών αγορών και ο τρόπος με τον οποίο η συμπεριφορά τους επηρεάζει την προσφορά και τη ζήτηση, και κατά συνέπεια τις τιμές.

ΚΡΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ — Κατάσταση που προκύπτει όταν οι επενδυτές, κρίνοντας ότι η κυβέρνηση μιας χώρας ενδέχεται να μην εξοφλήσει τα χρέη που απορρέουν από τη διάθεση κρατικών ομολόγων, απαιτούν διαρκώς υψηλότερα επιτόκια για την αγορά των συγκεκριμένων ομολόγων, με αποτέλεσμα την περαιτέρω επιδείνωση του υφιστάμενου δημοσιονομικού ελλείμματος και του δημόσιου χρέους της εν λόγω χώρας.

Τι κάνει η ΕΕ για να τονώσει την ανάπτυξη;

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΕΠΑΓΡΥΠΝΗΣΗΣ — Η διαδικασία μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΔΜΑ) είναι ένας μηχανισμός εποπτείας που επιδιώκει να εντοπίσει έγκαιρα πιθανούς κινδύνους, να προλάβει τη δημιουργία επώδυνων μακροοικονομικών ανισορροπιών και να διορθώσει τις τυχόν υφιστάμενες ανισορροπίες. Αφετηρία της διαδικασίας είναι η εκάστοτε ετήσια έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, η οποία βασίζεται στον πίνακα αποτελεσμάτων των παρακολουθούμενων δεικτών.

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΝΩΣΗ — Το επόμενο βήμα προς την οικονομική και χρηματοπιστωτική ενοποίηση της ΕΕ και των χωρών της ευρωζώνης με στόχο την ενίσχυση και τη διεύρυνση της ρύθμισης και της εποπτείας του τραπεζικού κλάδου στην Ευρώπη.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ (ΕΤΧΣ) / ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗΣ (ΕΜΧΣ) — Τα δύο «τείχη προστασίας» ή συστήματα χρηματοδοτικής στήριξης, τα οποία δημιουργήθηκαν ως προσωρινά μέτρα για την παροχή συνδρομής στις χώρες της ΕΕ που αντιμετώπιζαν δυσκολίες δανεισμού και έχουν πλέον αντικατασταθεί από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (βλ. παρακάτω), ο οποίος είναι αρμόδιος για την εξέταση νέων αιτημάτων παροχής χρηματοδοτικής στήριξης. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ιδρύθηκε ως ταμείο έκτακτης ανάγκης με ικανότητα δανεισμού 440 δισεκατομμυρίων ευρώ για τις χώρες της ευρωζώνης και είναι ακόμη αρμόδιο για τα συμφωνηθέντα στο παρελθόν προγράμματα στήριξης για την Ελλάδα, την Ιρλανδία και την Πορτογαλία. Συγκεντρώνει κεφάλαια από τις χρηματοπιστωτικές αγορές τα οποία εγγυώνται οι χώρες της ευρωζώνης. Η χρηματοοικονομική βοήθεια παρέχεται υπό αυστηρούς όρους βάσει του οικείου προγράμματος οικονομικής προσαρμογής κάθε ενδιαφερόμενης χώρας. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοοικονομικής Σταθεροποίησης επιτρέπει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δανειστεί εξ ονόματος της ΕΕ έως και 60 δισεκατομμύρια ευρώ από τις χρηματοπιστωτικές αγορές και ακολούθως να δανείσει το ποσό αυτό σε οιαδήποτε χώρα της ΕΕ που αντιμετωπίζει δυσκολίες δανεισμού.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ (ΕΜΣ) — Ο ΕΜΣ ιδρύθηκε το 2012 και αποτελεί τον μόνιμο μηχανισμό για την αντιμετώπιση κρίσεων στις χώρες της ευρωζώνης. Η λειτουργία του διέπεται από τις αρχές επί των οποίων βασίστηκε η λειτουργία του ΕΤΧΣ και του ΕΜΧΣ, των δύο προσωρινών μέτρων παροχής στήριξης. Με ικανότητα δανεισμού ποσού έως 500 δισεκατομμυρίων ευρώ, ο ΕΜΣ βασίζεται εν μέρει στο καταβεβλημένο κεφάλαιό του για την έκδοση χρεωστικών τίτλων με στόχο τη χρηματοδότηση δανείων και άλλων μορφών χρηματοοικονομικής βοήθειας προς τις χώρες της ευρωζώνης που αντιμετωπίζουν χρηματοδοτικές δυσκολίες. Για να καταστεί επιλέξιμη για τη λήψη δανείων από τον ΕΜΣ, η εκάστοτε ενδιαφερόμενη χώρα πρέπει πρώτα να υπογράψει το ευρωπαϊκό «δημοσιονομικό πλαίσιο» και εν συνεχεία να εφαρμόσει ένα ειδικό πρόγραμμα προσαρμογής. Μέχρι στιγμής έχουν εγκριθεί δύο ανάλογα προγράμματα: το 2013 για την Κύπρο (με πλήρες πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής) και το 2012 για την Ισπανία (με πρόγραμμα προσαρμογής του ισπανικού χρηματοπιστωτικού τομέα).

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ «ΕΥΡΩΠΗ 2020» — Η στρατηγική ανάπτυξης της ΕΕ για το διάστημα 2010-2020, η οποία εστιάζει σε μια «έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς» ανάπτυξη. (*Βλ. στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm ή την έκδοση της σειράς «Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια» για τη στρατηγική «Ευρώπη 2020».*)

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΩΝ ΑΝΙΣΟΡΡΟΠΙΩΝ — Διαδικασία που κινείται με πρωτοβουλία της Επιτροπής όταν μια χώρα της ευρωζώνης παρουσιάζει σοβαρές οικονομικές ανισορροπίες (όσον αφορά την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητά της). Πρόκειται για το διορθωτικό σκέλος της «διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών, ήτοι του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης της ΕΕ για αναδυόμενες ανισορροπίες.

ΤΕΙΧΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ — Μηχανισμός συνδρομής για την υπό αυστηρούς όρους χρηματοδότηση των χρεών των χωρών που αντιμετωπίζουν προσωρινές δυσκολίες δανεισμού από τις χρηματοπιστωτικές αγορές. (*Βλ. Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας / Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοοικονομικής Σταθεροποίησης παραπάνω.*)

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΩΣΗ — Κατάρτιση κοινού προϋπολογισμού με κεντρική δημοσιονομική αρχή, όπως συμβαίνει στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η χρηματοδότηση του ευρωπαϊκού χρέους θα μπορούσε να γίνεται με κοινά ομόλογα αντί με κρατικά ομόλογα των επιμέρους χωρών. Πρόκειται για ένα μακροπρόθεσμο όραμα, καθώς η υλοποίησή του απαιτεί την αναθεώρηση των Συνθηκών της ΕΕ.

NA-01-14-988-EL-C

Περισσότερα

- **Για μια επισκόπηση των οικονομικών και δημοσιονομικών θεμάτων της ΕΕ, επισκεφθείτε τη διεύθυνση:** http://ec.europa.eu/economy_finance/index_en.htm
- **Για πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, επισκεφθείτε τη διεύθυνση:** http://www.ecb.int
- **Έχετε ερωτήσεις σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση; Η υπηρεσία Europe Direct μπορεί να σας βοηθήσει:** 00 800 6 7 8 9 10 http://europedirect.europa.eu

Υπηρεσία Εκδόσεων

ISBN 978-92-79-41632-3
doi:10.2775/19079